

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА НАН України

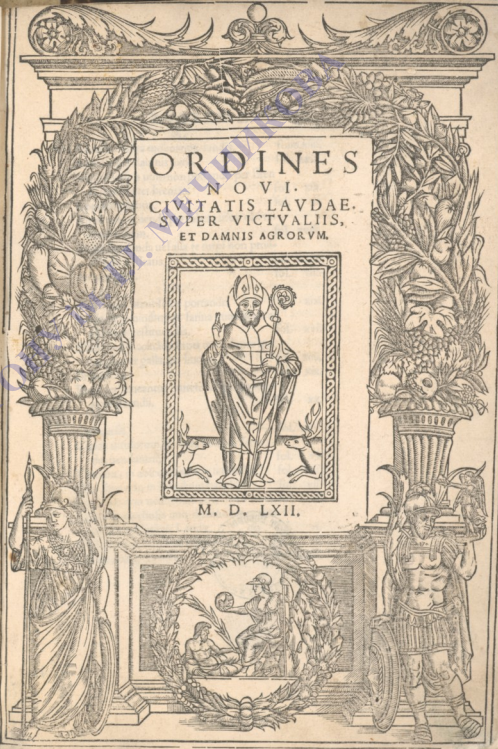
155
1554

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ORDINES
NOVI.
CIVITATIS LAVDAE.
SVPER VICTVALIIS.
ET DAMNIS AGRORVM.

M. D. LXII.

ORDINES
NOVI
CIVITATIS LAUDAE
SUPER VICTUALIIS
ET DAMNIS AGRORVM

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. П. М. ПОРШАКОВА

R VBRICAE

- A.
- De Accusis contra molinarios dandis. folio. xiiii.
- Accusis pro damnis datis. fol. xxx.
- Aliquo vase a uino non portando per Bren-
uiteros praeter brentas. fol. xix.
- Appellationibus. fol. ii.
- Aqua non tenenda per tabernarios ubi te-
nent uinum. fol. xviii.
- Aqua immunda uel alia re turpi non proii-
cienda in stratis. fol. xxiii.
- Atomariis. fol. viii.
- B.
- Baculo per brentiferos portando. fol. xix.
- Blado leguminibus, & farina cum faccis af-
fundatis restituentis. fol. xvi.
- Blado non macinato super mola, super qua
macinatur galla, uel linoxa. fol. xiiii.
- Brentiferis. fol. xix.
- Brentiferi teneantur currere ad ignem tem-
pore incendii. fol. xx.
- C.
- Campaniis. fol. xxv.
- Capita uitulorum, & crura bouum separa-
tim uendantur. fol. vi.
- Carnibus in abscondito non tenendis. fol. vii.
- Carnibus non miscendis in banchis. fol. vii.
- Carnibus non uendendis ante diem clarā. fol. vii.
- Carnibus morbofis non ducendis, nec uen-
dendis in Ciuitate Laudae. fol. vi.
- Cedula super carnis affigenda. fol. vi.
- Clauicis cooperiendis. fol. xxiii.

Columbis non capiendis, nec occidendis. fol. xxiii.
 Confectio coniorum, & pellaris. fol. xxiii.
 Confirmatio statutorum per literas Excel-
 lea. Senatus Mediolani. fol. xli.
 D.
 Damnis hinc retro datis denuntiandis. fol. iii.
 Divisio clauorum. fol. xxiii.
 Duodecim sapientes communis Laudae ire
 possint ad pensandum panem. fol. xii.
 E.
 Edictum publicationis statutorum. fol. xli.
 Electione officio, & potestate D. officialiū
 uictualium, & damorum datorum ciui-
 tatis, & districtus Laudae. fol. i.
 Electione Notarii ad exactionem condem-
 nationum. fol. iii.
 Executione condemnationum fienda. fol. iii.
 Ex processu super accusatione facto nullū
 fiat iudicium proprietari nec possessioni. fol. xxx.
 F.
 Farina reddenda. fol. xiiii.
 H.
 Hostio Tabernæ D. officialibus aperiendo. fol. xviii.
 I.
 Interrogatus nomen & cognomen teneatur
 interroganti exprimere. fol. xxx.
 Iustus mensuris & ponderibus dandis. fol. v.
 L.
 Laudæsis teneatur pro forensi damnū dare. fol. xxxiii.
 Limitatione pretii. fol. v.
 M.
 Mensuratoribus bladiorum. fol. xx.

Mensuris tenendis per tabernarios. fol. xvii.
 Modo tenendi panem uentem. fol. xi.
 Modo & forma uitimandi damna data,
 Molinarius. fol. xxxi.
 Molinarius non suppositis iurisdictioni D.
 Prætoris Laudae. fol. xv.
 Molinarii urantur bestis bullatis. fol. xvi.
 N.
 Nomina omnium Decurionum. fol. xliii.
 Non laboretur diebus festis. fol. xxiii.
 Notificatione damni dati domino danda. fol. xl.
 Nulla quadrupes dare debeat damnū. fol. xxxii.
 Nullus iaciat iugum alicui tabernario. fol. xvii.
 O.
 Oblatione estimationis damni dati. fol. xxxi.
 Officiales teneantur ire ad uidentium locū. fol. xxxi.
 Oritoribus. fol. xi.
 Operatis. fol. xxiii.
 P.
 Pane bene coquendo per Furnarios. fol. xi.
 Pane ad sufficientiam tenendo. fol. xi.
 Pane de misura. fol. xii.
 Poena temerè accusantis. fol. ii.
 Poenis distibuentis. fol. iii.
 Poena D. officialiū omittentiū pretia limitare. fol. vi.
 Poena piscantis contra uoluntatem domini. fol. ix.
 Poena reuenditoris piscium. fol. x.
 Poenis pilgrinariorum. fol. xii.
 Poenis molinariorum. fol. xv.
 Poena molinarii super farina equitantis. fol. xvi.
 Poenis contra personas damnū dantes. fol. xxxii.
 Poena excoriantis aliquas quadrupedes, in
 ciuitate, & burgis Laudae. fol. xiiii.

Pœna iniuriantis D. officiales, accusatorem, uel notarium.	fol. xl.
Piscatoribus.	fol. ix.
Piscibus ad ciuitatem Laudæ portandis per uias rectas.	fol. ix.
Piscibus portandis & uendendis in platea maiori Laudæ.	fol. x.
Piscibus non tenendis in abf. ondito	fol. x.
Piscibus tenendis super banco.	fol. x.
Plaustris ducendis per caredezzias.	fol. xxiii.
Porticibus ciuitatis non impediendis.	fol. xxii.
Pretio uini limitando.	fol. xviii.
Pretio carnis limitando.	fol. vi.
Pultrariis.	fol. xi.
Probationibus.	fol. iiii.

Q.

Qualiter questio ætatis fit decidenda.	fol. xxix.
--	------------

R.

Registratio statutorum ad Archieps. Laudæ.	fol. xlii.
Relatio Præconum de publicatione statu- torum facta.	fol. xlii.
Reuenditoribus pullorum, & aliarum qua- rumcunquæ auis, leporumquæ & ouorū.	fol. viii.
Reuenditoribus lignorum à loco.	fol. xx.
Rudere uel aliis inmunditiis non tenendis in platea maiori Laudæ, nec alibi in ciui- rate Laudæ.	fol. xxii.

S.

Sacramento uendentium ad pondus uel mensuram.	fol. v.
Satisfactione præstanda per Beccharios.	fol. vii.
Satisfactione præstanda per molinarios.	fol. xvi.

Satisfactione per mensuratores bladorum præstanda.	fol. xx.
Signo tenendo per tabernarios.	fol. xviii.
Sindicatu D. Officialium.	fol. ii.
Sterquiliniis, & cloacis non euacuandis, de die.	fol. xxii.
Stratis publicis aprandis	fol. xxii.
Stratis non impediendis.	fol. xxii.
Stratis publicis, per Tabernarios non impe- diendis.	fol. xviii.
Stues non uadant per ciuitatem Laudæ.	fol. xxiii.

T.

Tabernariis.	fol. xvi.
Tabernis claudendis post sonū Campanæ.	fol. xviii.
Termino denuntiandi & accusandi.	fol. ii.
Termino petendi restitutionem damni con- tra Campanarium uel Cômune.	fol. xxx.

V.

Vendentibus ad pondus, uel mensuram.	fol. iiii.
Venditoribus candelarum seui, & limitatio- ne pretii earum.	fol. vii.
Venditoribus seu reuenditoribus Casci Bu- tyri, olei, & aliarum pinguedinum.	fol. viii.
Venditoribus rerū falsarū, quadagesimaliū.	fol. x.
Venditoribus lapidum coclorum.	fol. xxi.
Venditoribus Calcis.	fol. xxi.
Viis in ciuitate & burgis Laudæ non fodi- endis.	fol. xxii.
Viis publicis, seu priuatis, accessibus, & pontibus manutendis.	fol. xxxix.

HILIPPVS

DEI GRATIA

Hispaniarum, utriusque Siciliae &c.

R. E. X., & Mediolani DVX &c.

Cum successione temporum, fiat quandoque hominum vita deprauatio, Bellaque, quae antea tactis annis iugere, animos ad rerum venalium fraudes, & aliena diripienda procliuiores ac furtis damnisque agnis inferendis, magis intractabiles, & audaces induxerint, Decuriones nostrae ciuitatis Laudae animaduertentes nouis remediis ad ausus huiusmodi coercendos, & praediorum suorum fructus asseruandos opus esse, Compilatis nouis ordinibus & statutis, preces sequentis exempli nobis dedere, videlicet. Serenissime Rex, Cum pro temporum varietate, statuta uariare reprehensibile non solet iudicari, praesertim. Cum ugens necessitas, uel euidentis Reipub. utilitas id exposcit. Ideo crescente in dies hominum malitia, crebrisque emergentibus undique querimoniis, hominum conqueuentium, damna passim in agris dari, fraudesque circa uictualia quam plurimas fieri & tandem omnia in ciuitate, & iurisdictione Laudae, nullo ferè seruato ordine procedere. Visum fuit ipsius ciuitatis Decurionibus, quibus Reipub. cura imminet, uetera municipalia iura, quae ad damnorum datorum uictualiumque materiam pertinent, & quae ciuitatis ornamentum, & utilitatem respiciunt reformare, ac non nulla pro Comuni bono & utilitate addere, poenaeque contra delinquentes comminatas augere, ut quantum malorum in dies

НАУКОВА БІБЛОТЕКА ОНУ ІМ. ПЕТРА КИЛЬСЬКОГО

se extendit malè agendi cupiditas, tantum eorum mala opera puniendi mediante legis uirtute, augeatur facultas. Quas ob res fidelissimi. M. V. Serui Decuriones ipsius Ciuitatis suæ Laudæ ea omnia sub alto iudicio. M. V. exhibent, Humiliter supplicando dignetur, ea approbare, & confirmare. De cetero illa omnia in uim legum municipalium ualere & tenere, ac ab omnibus in ciuitate & iurisdictione seu territorio Laudæ, ad unguem, & inuolubiliter obseruari debere, memoratis uentibus statutis ac aliis iis cōtrariantibus minimè attentis, quibus omnibus. M. V. Derogare dignetur, ut speratur subscripta. Octauianus Vignatus pro Ciuitate Orator.

Reperitur in libro prouisionum Magnificæ Comuni-
tatis Ciuitatis Laudæ inter alia sic forè scriptum uidelicet. M. D. L. I. X. die Veneris quarto mensis Augusti in camera armatorum Cōmunis Laudæ sita in Bardeto præfatæ Ciuitatis, in præsentia Magnifici & Clarissimi iuriconsulti dñi Francisci Caneualii prætoris, & Vicarii Prouisionum præfatæ Ciuitatis, Magnifici D. Camillus Pontirellus pro D. Francisco Pontirello D. Io. Baptista de Macolis, pro D. Alexandro de Eilo D. Io. Baptista de Episcopo, D. Antonius Maria de Laqua, D. Stephanus de Villanis, D. Io. Baptista Modiglianus, Dñs Ioannes de Brauis, D. Tiberius de Azate pro Magnifico Doctore D. Paulo Emilio Sumaripa, D. Missæus de Micolis pro, D. Octauiano Modetia, D. Marcellus de Concorigio pro D. Io. Angelo Vignato. §. Supranumerarii Magnifici D. Pomponius de Ottolinis, D. Io. Augusti-

nus Bononus, D. Iacobus Andreas de Cagnolis, D. Bernabos de Mayneris, D. Albertus de Barni, D. Io. Baptista de Dosio, D. Theodorius de Ponte, D. Hieronymus de Carminatis, D. Vgolutus de de Bononis, D. Alexander de Gauatis, D. Ioannes de Gauatis, D. Fabius de Firsaga, D. Franciscus de Basfis, D. Baptista de Camolis, D. Bartholomæus de Bracchis, D. Mercurius Ottolinus, & dominus Antonius de Ricardis. §. Illi de populo præfatæ Ciuitatis uidelicet, dominus Camillus de Vignate, D. Franciscus de Cortesio, D. Georgius de Bononis, D. Balthassar de Codazuris, D. Erasmus de Bisinate, D. Io. Andreas de Maldotis, D. Vincentius de Sablis, D. Io. de Bergognonibus, D. Octauianus de Dentibus, D. Alphonus de Cademustis, D. Io. Paulus de Barni, D. Horatius de Habonis, D. Io. Paulus della Valle, D. Bernardus de Dellereis, D. Augustinus de Vitulonibus, D. Franciscus de Medicis, D. Prosper de Ponte, D. Io. Basilianus de Quarefemis, D. Manseulus de Papiensibus, D. Ioannes Lanterius, D. Ioannes de Ferraris, D. Albertus de Cattaneis, D. Tranquillus de Zumalis, D. Io. Antonius de Nigris, D. Io. Antonius de Isellis, D. Casar de Moronis. Præfati Magnifici D. Præfidentes, Supranumerarii, & de populo præfatæ Ciuitatis ibidem conuocati, & congregati, mandato præfati Magnifici dñi prætoris prius pulsata Campana magna Ecclesiæ maioris, Quæ solet pulsari pro congregatione populi, ipsius ciuitatis, & Consilii generalis faciendi, pro negotiis totius Ciuitatis, Et prius facta expositione in præfato Consilio generali præfatos Ma-

gnificos dños Camillum Pontiroolum Doctorem
D. Vgulum Bononum, D. Marcellū de Con-
corgio, & D. Alexandrum de Gauris, ex Magni-
ficis D. alijs Electis per præfatam Cõmunitatem,
pro reformatione statutorum Cõmunis Laudæ, &
maximè statutorum editorum super ordinibus vi-
ctualium, stratarum, & damnorum datorum, in ciui-
tate, clausis, & Episcopatu Laudæ, ibidè exhibito-
rū. Et quæ congregatio & generale Consiliū factū
fuit ad habenda uota à præfatis D. Presidentibus
& supranumerarijs, & à populo præfate ciuitatis
Laudæ, super cõfirmatione ipsa fienda, & datis suf-
fragijs per omnes congregatos ut supra in busola
alba uincenti, nemine discrepante per suffragia al-
ba, obtentum fuit paritum, quod statuta ipsa, con-
firmentur, & prout per præfentes præfati D. Præ-
sidentes, supranumerarij & de populo, ea omnia sta-
tuta, & reformationes per præfatos alijs electos ut
supra edita & factas, approbauerunt, & approbant
attento quod cõcenerunt beneficiū publicum Rei
publicæ Laudæ. Et supplicat Maiestati Regiæ,
ut dignetur per suas literas patentes confirmare. §.
Ego Aluissus Zimalus notarius publicus Laudæ,
ac Cancellarius præfate Cõmunitatis Laudæ præ-
dicta ab originali extrahi, & scribi feci, & pro fide
me subscripsi. §. Idem itaque ordinibus per unum
ex Senatoribus nostris in Senatu propolis, aliqui-
bus uisum fuit addendum, aliquibus diminuendum,
non nulla etiam reicienda, aliqua autem, ut
scripta erant, admittenda, unde idem Senatus Mo-
tus eadem ratione, qua decuriones fuerant ipsos
ordines, & statuta, in hunc modum redacta.

DE ELECTIONE OFFICIO. ET
POT. D. OFFICIAL. VICTUAL.
& damnorum datorum Ciuitatis &
districtus Laudæ.

Satiuimus quod i singulo anno in prin-
cipio mensis Ianuarij, per Magnificam
Cõmunitatem Laudæ, cum maiori ta-
men numero Decurionum, eligantur,
quatuor ex ipsis D. Decurionibus in-
officiales victualium, & damnorum datorum, qui
iurare debeant tempore electionis per eos accep-
tandæ in manibus D. Prætoris Laudæ, de bene re-
ctè, legaliter, & iuste exercendo officij suū, & de
obseruando præsentia statuta. §. Et quorū officij
durare habeat per annum. §. Qui officiales habe-
ant potestatem & auctoritatem inquirendi, pro-
cedendi, & cognoscendi, omnes simul, & unus:

eorum, etiam solus, & de per se §. Diffiniendi uero sententiam in condemnandi, uel absoluedi, maior pars eorum in concordia, cum D. Iudice uicetualia Magnifici D. Prætoris Laudæ, super omnibus uictualis, & ad uictualia qualitercunque spectantibus, ac etiam super stratis tam publicis, quam priuatis Ciuitatis, Burgorum, clauorum, & Episcopatus Laudæ, & etiam super omnibus damnis datis in Ciuitate, Burgis, & clauis Laudæ. §. Super damnis uero, datis in Episcopatu Laudæ in concordia præfati domini Prætoris. §. Et D. officiales super omnibus prædictis inquirere, procedere, cognoscere, & diffinire possint, omni die, etiam feriato, exceptis tamen diebus feriatis in honore DEI, narratis in ueteri statuto de feriis, & etiam non seruata solemnitate iuris, sed simpliciter, de plano sine strepitu, & figura iudicii, & sola facti ueritate inspecta, friuolis exceptionibus quibuscunque omissis, ac etiam non obstante ueteri statuto de sapientibus dandis, seruata tamen semper forma præsentium statutorum. §. Et instantia causæ principalis coram supra dictis D. officialibus, non duret, nec durare habeat, ultra dies uiginti utiles, à die portæ accusationis, seu inuentionis factæ connumerandos. §. Et prædicti D. officiales non possint quicquam accipere à delinquentibus, & contrariis præsentibus statutis, etiam sponte dantibus, sub pœna aureorum uiginti quinque Cõmunitati applicanda, ac etiam sub pœna priuationis officii. §. Et quod in futurum non possint deputari ad officium prædictum, & etiam sub maiori pœna arbitrio præfate Magnificæ Cõmunitatis Laudæ,

attenta qualitate facti. §. Item statuimus q. tempore nouæ electionis fiendæ, eligantur per præfatum Magnificam Cõmunitatem, duo ex officialibus anni præteriti, qui remanere debeant in eodem officio, per alium annum ad maiorem aliorum instructionem. §. Et finito Biennio, etiam ipsi duo sindicari debeant, & sic successiue de anno in annum quatuor non officiales eligantur, & duo ex ueteribus, Ita q. quolibet anno sex sint in officio. §. Et postquam aliqui semel electi fuerint, in officiales ueteres, non possint amplius eligi, pro anno sequenti.

DE SINDICATV DICTORVM OFFICIALIUM.

Statuimus, quod omnes officiales per tempora eligendi, teneantur per mensem unum, post finitum eorum officium, se subicere sindicatui, coram D. Prætoris Laudæ, una cum notariis officii sui, Ita q. liberum sit cuilibet persone contra eos agere si quid iniuste dicti officiales, uel aliquis eorum in suo officio egerit, & hoc coram præfato D. Prætoris coram uel D. Sindicatore D. Prætoris.

DE APPELLATIONIBVS.

Statuimus, quod appellare uolens à sententia, seu condemnatione per D. officiales supradictos facta, teneatur hoc facere intra dies tres à die intimationis ipsius sententiæ seu condemnationis numerandos. §. Item teneatur dictam appellationem prosequi, & terminari facere, infra quoddecim dies, à die appellationis interpolatæ numerandos. §. Et appel-

lationes deuoluantur D. Prætori Ciuitatis Laudæ, qui eas cognoscere & decidere teneatur, seruata forma, & dispositione præsentium Statutorum. §. Saluo q. à condemnationibus nõ excedentibus quantitate librarum uiginti quinque imperialiũ super damnis tunc datis reuocandis, & ab aliis super uictualis nõ excedentibus libras uigintiquinque imperialium appellari, quærellari, uel excipi, & de nullitate dici non possit, sed tales condemnationes executioni mittantur.

DE TERMINO DENUNTIANDI, ET ACCVSANDI.

Statuimus, quod accusæ, & denuntiæ, quæ dari contingerint contra delinquentes, in Ciuitate Burge, & clausis Laudæ, dari debeant infra octo dies, & contra delinquentes in Episcopatu infra duodecim dies, à die delicti commissi, cù declaratione dici qua delictum fuerit commissum, & respectu damnum datorum, cum declaratione qualitatũ damni dati, & cum declaratione rei, & partæ terræ, in qua datum fuerit, damnum, cum duobus saltem proximis chorrentis, Et accusæ, & denuntiæ aliter data, nõ ualeant ipso iure, nec super eis procedatur.

DE POENA TEMERE ACCVSANTIS.

Statuimus, quod si aliquis accusationem dedenerit à qua accusatus de iure ex forma præsentium Statutorum ueniat absolendus, condemnatur accusator in illam penam, in quam accusatus uenisset condemnandus, & et in expensis factis, & passis

pc

3
per accusatum, occasione talis accusæ, arbitrio tamen supradictorum D. officialium taxandis.

DE DAMNIS HINC RETRO dati denuntiandis.

Statuimus, quod pro damnis, & aliis commissis, hinc retro à mensibus sex citra, accusari & procedi possit secundum formam, & dispositionem præsentium Statutorum, dummodo accusæ dentur infra dies quindecim à die publicationis præsentium Statutorum numerandos. Quo termino elapso, nullus possit de cætero audiri pro damnis, & aliis commissis hinc retro.

DE PROBATIONIBVS.

Statuimus, quod in omnibus causis, tã super damnis datis, quàm super uictualis, & ad uictualia pertinentibus, iuxta dispositionem præsentium Statutorum mouendis, stari debeat pro plena probatione iuramento accusatoris, tam de damno sibi dato, & inuentione personæ, uel animalis damnificantis, quàm de quantitate damni dati, uel delicti circa uictualia qualitercumque commissi, etiam si datum, uel commissum noctis tempore fuerit, usque ad quantitatem librarum trium imperialium, & ultra accusatus teneatur ad penam seu penas in infrascriptis statutis limitatas, & hoc nisi accusatus cù iuramento suo, & uno teste fide digno probauerit defensionem suam. §. A dicta uerò quantitate librarum trium usque ad quantitatem librarum decem pro plena probatione habeatur iuramentũ accusatoris cù depositione unius testis fide digni, nisi accusatus. A iiii

accusatus per duos testes legitime probauerit de
fensionem suam. §. A dicta verò quantitate libraru
decem supra accusatori fides non dabitur, nisi ca-
tenus quatenus legitima fecerit probationem. Et
hæc procedat si accusator non sit Camparius. §.
In delictis uero per Camparios denunciandis, uel
accusandis fides adhibeatur ut supra campario, cū
sacramento, & que ad quantitatem libraru sex im-
perialiu, & à dicta summa vsque ad summā libra-
rum duo decim ei fides adhibeatur cū sacramento
& vno teste fide digno. §. A dicta verò quantitate
librarum duodecim supra, ei fides non adhibeatur
nisi eatenus quatenus consulerit, per legitimas
probationes, & admittatur de sensu modo supra
dicto. §. in delictis uero per ipsos met. D. officiales,
uel per aliquem eorum circa uictualia, & ad ui-
ctualia spectantia inueniendis, nulla exigatur pro-
batio, sed facta inuentione procedere possint, &
debeant ad condemnationes contra illum uel il-
los qui reperti fuerint deliquisse. §. Si uero con-
tingerit aliquod damnu quomodocunque & qua-
litercunque dari in rebus, & bonis quibuscunque
dictorum. D. officialium seu alicuius eoru, possit
talis officialis damnu passus, accusare, sicut que-
libet alia persona, seruatis præsentibus statutis, sed
teneatur accusationem suam coram D. Pratore
Ciuitatis Laudæ proponere, qui de ea cognosce-
re, & eam decidere teneatur seruatis semper præ-
sentibus statutis.

DE ELECTIONEM NOTARII
AD EXACTIONEM CON-
DEMNATIONVM.

4
STATUIMUS, quòd dicti officiales teneantur, & de-
beant eligere & constituere unum ex notariis suis,
illum, quem prælexerint magis idoneum, ad exac-
tionem condemnationum per eos officiales facta-
rum, & fiendarum. Qui notarius idonee satisfacere
teneatur de reddendo, & sciendo bonam rationem
integram, & completam solutionem Comuni Lau-
dæ, seu habenti causam ab eo, & campariis, & aliis
singulis personis accusationes defferentibus,
& cuilibet eoru, de omnibus, & singulis condem-
nationibus factis, & fiendis per ipsos officiales, &
per eum notariu exactis, seu quas exigere poterit,
& hoc singulis duobus mensibus, si ab eo fuerit
requisitum, aut exhibere Buletam ipsi accusatori
de eius portione, si accusator maluerit. §. Pro qua
buleta habere debeat ab accusatore denarios sex,
& hoc sub pœna dupli eius, quòd spectaret accu-
satori. §. Qui notarius teneatur penes se tenere cõ-
tinuò unam libram officii sub pœna libraru viginti
quinque quotienscunque reperitus fuerit eū apud
se non habere, Cuius pœnæ medietas sit Cõmunis
Laudæ, & altera medietas accusatoris.

DE EXECVTIONE CONDEM-
NATIONVM FIENDA.

STATUIMUS, quòd supradicti D. officiales tenean-
tur, & debeant sub pœna per iuri infra octo dies,
cõdemnationes exigere, seu exigi facere à quibus-
cunque qui delinquerint, postquam condemnatio-
nes fecerint contra ipsos delinquentes, & in iudica-
tum transuerint, seu confirmata fuerint uel in ap-
pellabiles.

DE POENIS DISTRIBVENDIS.

STatuimus, quòd quilibet poenæ in quibus dantes damna & victualia uendentes & quælibet aliax per sone in presentibus ordinibus comprehense quo modocunque & qualitercunque incurere contin gerint, iuxta presentium, statutorum & ordinum dispositionem, de quibus non fuerit ordinatū quo modo, debeant distribui, distribui debeant hoc mo do uidelicet, Oēs poenæ pecuniariæ sint p una ter tia parte accusatoris tam si sit camparius quàm si sit alia persona, pro alia tertia parte Mag. Cōmunitatis Laudæ, & pro alia tertia parte sint dictorum D. officialium, & hoc si accusator interuenerit. §. Si uerò accusator non interuenerit medietas poenæ sit Cōmunitatis & altera medietas dictorum D. officialium. §. In casibus uerò, in quibus per presen tes ordines reperitur dispositū quòd res aliqua auf feratur delinquentibus, res ipsa delinquentibus a blata, sit pro medietate accusatoris, & pro alia medietate detur pauperibus carceratis, uel aliis. §. Si uerò accusator non interuenerit medietas sit dicto rum D. officialium, altera uerò medietas detur pau peribus carceratis, uel aliis pauperibus.

DE VIDENTIBVS AD

Pondus, uel ad mensuram.

STatuimus, quòd omnes uendentes ad pondus, uel mensuram tam in ciuitate, quàm in burgis clausis, & Episcopatu Laudæ teneantur infra quin decim dies, a die publicationis presentium statuto rum numerandos, adrequiri facere eorum mensuras, penas, & pondera, & eos, eas, & ea adaquatas

&

& aequata, manutene, & conseruare ad mensu ram laudemsem, & hoc sub poena solidorum uiginti imperialiū pro quolibet & quilibet uice. §. Item teneantur habere & tenere pondera ferrea, uel aenea, ac etiam teneantur eorum mensuras, & pondera imprimi facere sigillo Mag. Cōmunitatis Laudæ p officialem ad hoc deputatum, sub poena solidoru uiginti imperialium pro quolibet uice qua quis re pertus fuerit uendere, uel in eius domo, seu apo techa, habere pondera non ferrea uel aenea, uel pondera & mensuras non impressas, uel impressa, sigillo ut supra. §. Et supradicti D. officiales teneantur saltem semel quolibet mense in ciuitate, & bur gis Laudæ inquire, & quoslibet contrascentes condemnare, & condemnationes exigere, iuxta for mam presentium statutorum.

DE SACRAMENTO VIDENTIVM ad pondus, uel mensuram.

STatuimus quòd quilibet uendens, uel uendere uolens, tam per se, quàm per aliu in ciuitate, bur gis, clausis, & Episcopatu Laudæ, aliquas res, que uenduntur, & uendi solent, ad pondus uel men suram, teneatur semel in anno iurare in manibus su pradicorum D. officialiū secundum formam iura menti inferius descriptam in termino totius mensis Ianuarii cuiuslibet anni sub poena solidorum quin quaginta imperialiū cuiilibet iurare omitendi. §. & describantur per dictum notarium singuli qui iu rauerint cū eorum nominibus & cognominibus. §. Forma uerò iuramenti talis est uidelicet.

EGo, A. iuro ad sancta DEI Euangelia tactis scripturis, quod cuilibet uolenti emere res, quas habuerit ad uendendum, uendam ad pondus, uel mensuram, debite referendo fideliter & iuste & cuilibet dabo iustam mensuram, & iustum pondus & nullam fraudem faciam, nec fieri permitta per me, nec per submissam personam, tam in re, per me uendenda, quam in eius pondere, seu mensura, & quod non tenebo alias mensuras, nec alia pondera, nisi illas & illa quae adaequari, & imprimi fecero sigillo Magnificae Comunitatis Lauda.

DE IVSTIS MENSURIS & Ponderibus dandis.

STatuimus, quod quilibet uendens ad Pondus, siue ad mensuram, teneatur cuilibet ementi res quascunque, & cuiuscunque generis sit, Ad iustum Pondus, uel mensuram dare sub poena solidorum viginti imperialium, si res uendita reperitur deficere, usque ad unciam unam in pondere, si uero reperitur deficere ultra unciam unam, puniatur, uenditor in libris tribus imperialium, in quibus libris tribus, puniantur etiam uendentes ad mensuram, Si repertum fuerit aliquid indistincte deficere de iusta mensura. §. & liberam habeant praefati D. officiales facultatem, res quascunque emptas accipere de manibus emptorum, seu portitorum, & eas ponderare, & mensurare, seu ponderari, uel mensurari facere, ne fraudes remaneant impunitae.

DE LIMITATIONE PRETII.

STatuimus, quod dicti D. officiales possint, & ualeant pretium limitare, etiam aliis rebus ultra specifice

6
cificè in praesentibus statutis expressis, & hoc quod tescunque eis expediens esse uidebitur.

DE POENA D. OFFICIALIUM omittentium pretia limitare.

STatuimus, quod si dicti D. officiales omiserint, temporibus debitis, in praesentibus statutis expressis, pretium limitare illis rebus, quibus per praesentia statuta prouisum reperitur (quod pretium limitare teneantur) incurrant poenam librarum quinquaginta imperialium Comunitati Lauda applicanda, toties quoties rebus praedictis, uel aliquibus ex eis, temporibus debitis ut supra pretium omiserint limitare.

DE PRETIO CARNIBVS LIMITANDO.

STatuimus, quod supra dicti D. officiales, uel maior pars eorum, pretium limitare debeant, carnibus uitulorum & iuencorum pinguium, bis in anno, uidelicet semel intra dies octo ante festum paschatis resurrectionis dni, & alia uice in festo sancti Michaelis. §. Et nihilominus possint etiam illud limitare toties quoties ipsis expedire uidebitur. §. Carnibus uero iuencorum siue bouum non pinguium, uel pecudum, pretium limitare debeant dietim, & singula uice. §. Et nullus becharius possit aliquem iuencum siue bouem non pinguem, nec aliquas pecudes interficere nisi prius fuerint uisi & uisae à praefatis D. officialibus, siue à duobus ex eis, & nisi habita prius ab ipsis limitatione pretii talium carniuum, sub poena cuiuslibet bechario

con-

contra facienti, solidorum uiginti imperialium pro qualibet uice, & secundum prædictas limitationes pretii ut supra debite referendo fiendas, teneantur becharii uendere carnes, & non ultra sub pœna solidorum uiginti imperialiũ, pro qualibet libra carnis uendita ultra limitationes pretii ut sup̄ fiendas.

DE CEDVLA SVPER
carnibus affigenda.

STATUIMUS, quòd bechari teneantur, super carnibus iuuenorum non pinguium, & bouum, & pecudũ, affigere & affixam palam tenere cedulam ipsas, à dictis D. officialibus dandam, tempore limitationis pretii continentem pretium earum carniũ, & eam amouere non possint, nisi ea tota carne uendita, sub pœna solidorum uiginti imperialium cuiuslibet contra facienti qualibet uice.

QVOD CAPITA VITVLORVM,
& Crura bouum separatim uendantur.

STATUIMUS, quòd becharii non possint uendere capita uitulorum, nec crura bouum, seu iuuenorum, simul cum aliis carnibus sed teneantur ea uendere separatim, sub pœna solidorum triginta imperialium qualibet uice contrafacienti.

DE CARNIBVS MORBOSIS
non duccendis nec uendendis in
ciuitate Lauda.

STATUIMUS, quòd nullus becharius, nec aliqua alia persona audeat, nec præsumat, ducere, seu conduci facere, nec portare aliquas quadrupedes morbo-

fas

7
fas in ciuitate Lauda, nec earum carnes uendere, nec uendi facere per se, uel alium, sub pœna librarum quinque imperialium pro qualibet uice contrafacienti.

DE CARNIBVS NON MISCENDIS
in bancho beccariorum.

STATUIMUS, quòd becharii uendentes carnes in ciuitate, & suburbis Lauda, non audeant tenere in bancho, in quo & super quo carnes uendunt, carnes mistas uidelicet bouinas cum uitulinis, & sic de cæteris, sed eas tenere debeant separatas, ita quòd de facili possint cognosci ab omnibus emere uolentibus, & si quis contrafecerit puniatur pro quolibet, & qualibet uice in solidis uiginti imperialiũ.

DE CARNIBVS IN ABSCONDITO
NON TENENDIS.

STATUIMUS, quòd nullus becharius, filius, famulus, uel coadiutor, audeat, nec præsumat tenere in abscondito, in domibus bechariarum sive uel albi, aliquas carnes uenales, Sed eas teneat in publico. §. Et uolentibus emere teneatur dare & uendere nec excusetur, si dixerit eas uendidisse, sed præsumatur quòd non sint uendita, si eas habuerit in domibus bechariarum uel super bancho. Et quilibet contrafaciens puniatur qualibet uice in solidis uiginti imperialium.

DE SATISDATIONE PRESTANDA
PER BECHARIOS.

B

Statuimus, quod i quilibet becharius ciuitatis, burgorum, & Episcopatus Laudæ, qui nunc est, & in futurum erit, exercens officium becharii, teneatur & debeat in quolibet mense Ianuarii cuiuslibet anni fatis dare pro summa librarum centum de soluendo quæcumque pœnam, quam incurrere contingat ratione sui exercitii sub pœna cuiuslibet non fatis tantis librarum uiginti imperialium, qua pœna soluta, teneantur tamen fatis dare ut supra. §. Teneanturque tenere carnes ad eorum becharias pulchras, & sufficientes, qualibet die temponibus debitis ad sufficientiam, sub pœna librarum quinquæ imperialium pro quolibet, & qualibet uice.

DE CARNIBVS NON VENDENDIS

Ante diem claram.

Statuimus, quod i becharii non debeant uendere carnes in mane, ante diem claram, sub pœna librarum trium imperialium pro qualibet uice culibet contra facienti.

DE VENDITORIBVS CANDELARVM

Seui & limitatione pretii earum.

Statuimus, quod i uenditores candelarum, teneantur & debeant uendere candelas seui, quibuscumque emere uolentibus, secundum limitationes pretii per dictos D. Officiales sien las bis in anno, uidelet semel de mense Aprilis, & alia uice de mense Nouembris, sub pœna solidorum decem imperialium pro qualibet libra candelarum uenditarum, ultra dictas limitationes ut supra debite referendo sien las. §. Et dicti D. officiales teneantur dictis

tempo-

temponibus pretiū limitare dictis candelis. Et nihilominus possint etiam illud limitare, toties, quoties, ipsis uidebitur expedire. Et ubi dictis temporibus, seu altero eorum, non fuerit facta limitatio pretii, firma remaneat uetus limitatio, & secundum illam candelas uendere teneantur, sub pœna prædicta. §. Item teneantur dicti uenditores candelarum in mense Ianuarii cuiuslibet anni, in manibus Notarii dictorum D. officialium, fideiubere, pro summa librarum quinquaginta imperialium, de habendo, & tenendo de candelis ad sufficientiam toto anno. Et ubi aliquis repertus fuerit non habere de candelis seui uenalibus, puniatur pro qualibet die in solidis quadraginta imperialium. §. Item teneantur dicti uenditores candelarum, uendere candelas de seuo puro. Nec possint in eo seuo ponere aliquam aliam pinguedinem, sub pœna solidorum quadraginta imperialium pro qualibet libra candelarum. §. Et teneantur prædicti D. officiales, seu maior pars eorum de dictis candelis facere experientiam semel quolibet mense, & condemnare contrafacientes, in pœnam supradictam.

DE VENDITORIBVS SEVI

Reuenditoribus casei, butyri, olei, &

aliarum pinguedinum.

Statuimus, quod prædicti D. Officiales, uel maior pars eorum, in mense Ianuarii, cuiuslibet anni, & toties, quoties, eis uidebitur, limitare debeant pretium olei, butyri, & aliarum pinguedinum & iuxta limitationem pretii per eos siendam, tene-

B ii

antur dicti uenditores seu reuenditores supradicta uendere, sub poena solidorum uiginti imperialium pro qualibet libra rerum supra dictarum uenditarum ultra limitationē pretii usupra debite referendo sciendam.

DE REUENDITORIBVS PVL- lorum & aliarum quarumcunque auium leporumque & ouorum.

STatuimus, quod reuenditores pullorum, quarumcunque auium, leporum, ouorum, & aliarū huiusmodi rerum, non possint emere, aut emi facere, aliquas res de supradictis super plateis, stratis publicis, nec ad portam ciuitatis nec extra per medium miliarii ante sonum campanæ ad hoc deputandæ, sub poena librarum quinque imperialium pro quo libet, & qualibet uice, qua contrafecerint predictis uel alicui predictorum, & amissionis, rerum. §. Et predicta etiā procedant contra reuenditores fructuum, & olerum.

DE AROMATARIIS.

STatuimus, quod præfati D. officiales, eligere habeant aliquem probum uirum aromatarium, & eū eo teneantur semel in anno accedere, adhibito consule aromatariorum, si interesse uoluerit, ad singulas apothecas aromatariorum ciuitatis Laudæ ad uidendum medicinalia, & omnia alia, an bona, & electa sint, uel nē, Et eis credatur omni exceptione remota, Et ubi reperierint res aliquas, non bonas, teneantur eas comburere publice, sub poena præfatis D. officialibus scutorum decem auri applicanda

9
plicanda Magnificæ Cōmunitati Laudæ. In quam poenam incurrisse intelligantur quotienscunque nō adimpleuerint contenta in presenti statuto, & amplius condemnentur, a romatarij, habentes tales res non bonas, in libris quinque imperialium pro quo libet re reperta, non bona, ita tamen quod condennatio non excedat libras quinquaginta imperialiū in totum, pro qualibet uice qua facta fuerit uisitatio. §. Et si dicti D. officiales fuerint discordes stetur iudicio alicuius spectabilis physici ciuitatis Laudæ per collegium D. physicorum eligendo quolibet anno.

DE PISCATORIBVS.

STatuimus, quod quilibet piscator ciuitatis, & Episcopatus Laudæ, uolens uendere pisces, & piscari, teneatur & debeat in mente Ianuarii cuiuslibet anni, iurare in manibus notarij secundum formam iuramenti infra scripti, sub poena cuiuslibet piscatori iurare omittenti solidorum uiginti imperialium, & quilibet qui iurauerit scribatur per dictum notarium, cum eius nomine, & cognomine, prout iurauerit, Formā uerō iuramenti talis est uidelicet,

EGO. A. iuro ad sancta DEI Euangelia tactis scripturis, quod cum bona fide sine fraude, piscabo, & omnes pisces, & caneros cuiuslibet generis, quos capiam portabo, seu portari faciam, in platea maiori ciuitatis Laudæ, ad uendendum, & eos uendam, secundum formam statutorum Cōmunis Laudæ, super hoc formatorum, & non uendā nec, uendi faciam aliquos pisces, uel caneros putridos,

nec faciam aliquam conuentionem, cum aliquo piscatore, uel cum alio, ut non possint piscari, & pisces, & cancos uendere, modo & forma prædictis. Et si fuero consul mei paratici, non cogam aliquem de meo paratico, quin possit piscari, & pisces uendere, & si inuenero aliquem pisces, uel cancos uendere, contra formam dicti sacramenti, & aliorum statutorum super hoc editorum, infra tertiam diem, ipsam denuntiabo præfatis D. officialibus, & si contra fecero solum in quolibet casu casuum prædictorum, ultra alias penas in dictis statutis appositas, solidos quadraginta imperialium qualibet uice.

DE POENA PISCANTIS CONTRA uoluntatem domini.

Statuimus, quod nullus audeat, nec præsumat, tamen in clauis Laudæ, quam in Episcopatu, inuito domino, piscari cum aliquibus retibus, nec aliter in piscariis alicuius persone, sub pena quolibet contrafacienti librarum decem imperialium pro qualibet uice.

DE PISCIBVS AD CIVITATEM Laudæ portandis per uias rectas.

Statuimus, quod nullus piscator audeat, uel præsumat, portare uel portari facere, pisces, uel cancos, per districtum Laudæ, nisi per uiam rectam, uenientem uersus ciuitatem Laudæ pro uendendo ipsos pisces, & cancos, in platea maiori Laudæ, & qui contrafecerit condemnatur in penam contentam in ueteri statuto folio, lxxvii.

DE PISCIBVS PORTANDIS, ET uendendis in platea maiori Laudæ.

Statuimus, quod quilibet piscator teneatur & debeat portare seu portari facere, omnes pisces, & cancos, quos piscari fuerint, & habuerint, ad ciuitatem Laudæ, & eos uendere debeant solummodo in platea ciuitatis Laudæ, & non domi suæ, nec alibi, & cum fuerint in dicta platea non debeant eos portare, nec portari facere, extra dictam plateam, donec fuerint uenditi, sub pena solidorum uiginti imperialium pro quolibet, & qualibet uice & et amissionis piscium & cancorum.

DE POENA REVENTORIS PISCIVM.

Statuimus, quod nulla persona audeat, uel præsumat emere in ciuitate Laudæ, clauis, uel Episcopatu, aliquos pisces, uel cancos, pro reuendendo, & qui contrafecerit puniatur pro qualibet uice in solidis quadraginta imperialium, & in amissionis piscium, & cancorum.

DE PISCIBVS NON TENENDIS in abscondito.

Statuimus, quod nullus piscator audeat, nec præsumat, tenere in abscondito, nec portare in abscondito pisces, uel cancos, sed teneatur eos portare, seu portari facere & tenere in platea in aperto, sub pena solidorum quadraginta imperialium, & amissionis dictorum piscium uel cancorum.

DE PISCIBVS TENENDIS super bancho.

11
STatuimus, quod quilibet piscator teneatur, & debeat tenere omnes pisces magnos, quos habuerit ad uendendum super banco, & intelligantur pisces magni, illi qui excedunt libras duas unciarum uiginti octo pro singula, ac etiam teneatur dictos pisces incidere, & cuilibet emere uolenti, dare illam quantitatem, quam emere uoluerit, sub poena solidorum uiginti imperialium cuilibet contrafacienti. Item teneatur tenere piscarias & lampetras in ualibus cum foraminibus, sub poena praedicta.

DE VENDITORIBVS RERV. M. Salsarum quadragesimalium.

STatuimus, quod uenditores rerum quadragesimalium salsarum, non possint res ipsas uendere, nisi prius uisae, & approbatae fuerint per praefatos D. officiales, uel saltem per maiorem partem eorum, sub poena librarum quinque imperialium pro quolibet, & qualibet uice, Ita tamen quod ubi officiales fuerint requisiti, & non uerint ad uidendum, approbandum, & apertendum infra unam diem, impune uendi possint, Et uenditores ipsi teneatur res ipsas uendere iuxta limitationem pretii rebus ipsis fiendam, bis in anno per praefatos D. officiales uel maiorem partem eorum, semel uidelicet intra tres dies, ante diem carnis priuii Romani, & alia uice in festo sancti Michaelis, sub poena solidorum uiginti imperialium pro qualibet libra, qua aliquis compertus fuerit rem aliquam uendere ex supra dictis ultra limitationem pretii ut supra fiendam.

DE OLITORIBVS.

STatuimus, quod nullus olitor possit, nec debeat, aliqua olera irrigare, & teneatur ea olera uendere absque earum scapis seu costonibus, sub poena contrafacienti in aliqua parte solidorum decem imperialium pro qualibet uice. Et teneatur olera ipsa uendere iuxta limitationem pretii eis fiendam per praefatos officiales, & non ultra sub poena solidorum decem ut supra pro qualibet uice.

DE PRISTINARIIS.

STatuimus, quod quilibet pristinarius teneatur semel in anno, uidelicet in mense Ianuarii, cuiuslibet anni iurare in manibus notarii dictorum D. officialium iuxta formam sacramenti infra scripti uidelicet.

EGo, A iuro ad sancta DEI Euangelia tactis scripturis quod cum bona fide, & sine fraude, coquam panem ad uendendum, iuxta debitam pensam mihi danandam per dictos D. officiales, nec concordabo cum aliis pristinariis, quin coquam, quantum panem uoluerit, & quantum mihi praecipitum fuerit. Nec celabo panem dictis D. officialibus quando pensare, & uidere illum uoluerint, & bene mondabo, uel mondari faciam, granum, bene, & legitime coquam panem, & illum pensabo, & quotiescunque contra praedicta, uel aliquid praedictorum fecero, solum qualibet uice solidos uiginti imperialium, & ultra solum poenas in his statutis contentas.

DE MODO TENENDI PANEM VENALEM.

STatuimus, quòd quilibet pristinarius, teneatur panem, quem fecerit ad uendendum, tenere in banno, uel disco, extra domum, uel fenestram suae domus, siue apotheca, u. l. in mercato, sine fraude. §. Item permittant ipsi pristinarii quotienscumque eis fuerit requisitum per dictos D. officiales, uel aliquem eorum, ire in domo & apotheca sua, ad uidendum, & pensandum panem, & qui contra fecerit puniatur qualibet uice in solidis quinquaginta imperialium.

DE PANE BENE COQUENDO PER FURNARIOS.

STatuimus, quòd quilibet furnarius coquens panem, famulis ciuitatis, & burgorum Laudae, teneatur, & debeat coquere, & a seorsum panem bene, & sufficienter, quibuslibet uolentibus, Et si contra fecerit condemnatur pro qualibet cocta siue furnata in solidis uiginti imperialium, & pro qualibet singulari cocta cuiuslibet singularis personae in solidis decem imperialium, & ad restitutionem panis seu extinctionis ipsius.

DE PANE AD SVFFICIENTIAM TENENDO.

STatuimus quòd quilibet pristinarius faciens panem uenalem, teneatur, & debeat habere, & tenere panem uenalem, ad sufficientiam, qui sit adiustam pensam, prout sibi limitatio data fuerit per dictos D. officiales singulis temporibus, & qualibet die sub poena solidorum uiginti imperialium pro quo liber, & qualibet uice. §. Et praedicti D. officiales teneantur

12
teneantur, & debeant semel in eodem modo, inquirere diligenter de praedictis, & quotiescumque, quos culpabiles inuenerint, condemnare.

DE POENIS PISTRINARIORVM.

STatuimus, quòd quilibet pristinarius, faciens panem uenalem, teneatur illum facere nitidum, album, & bene coctum & ad iustam pensam Communis Laudae, vsusq; continetur. Et si inuentus quis fuerit, contrafecisse uel habere panem minus pensae sibi datae per dictos D. Officiales prout data uel mutata fuerit, singulis temporibus à duodecim panibus infra, perdat ipsum panem, & condemnatur in quadruplum pretii, quo uendi debebat panis, qualibet uice. §. Si uero ultra duodecim panes inuenti fuerint deficere in pensa, perdat panis repertus deficere, cum tota cocta & ultra condemnatur pristinarius in quadruplum pretii, quo uendi debebat panis repertus deficere minus pensa. §. Si uero panis fuerit male coctus, uel non nitidus, & albus vsque ad duodecim panes, perdatur ipse panis, & condemnatur ipse pristinarius in solidis decem imperialium qualibet uice, & si ultra duodecim panes inuenti fuerint male cocti, uel non nitidi, & albi, perdatur panis, cum tota cocta, & ultra condemnatur pristinarius in quadruplum pretii, quo uendi debebat panis. §. Et si aliquis pristinarius falsauerit panem ponendo reuezolam, uel crustam, uel aliquod aliud turpe, perdatur talis panis, & ultra condemnatur pristinarius in poenam quadrupli ut supra. §. Et quòd panis sit turpis, non nitidus & albus, male coctus, uel falsificatus, sicut iudicio di-

etorum D.Officialium, uel maioris partis eorum.

DE PANE DE MISTURA.

STatuimus quòd si aliquis pistrinarius, facere uoluerit panem uenalem, de mistura, illum facere te neatur bonum, & sufficientem, & teneatur ponere tantam farinam sicchalis, quantum debet, alioquin còdemnetur quolibet uice in solidis quinque. §. Et quod mistura dicti panis, fuerit male ordinata, stetur iudicio dictorum D.Officialium, uel maioris partis eorum.

QVOD DOMINI DVODECIM

Sapientis Còmunis Laudæ ire possint, ad uidentium, & pensandum panem.

STatuimus, quòd sit licitum dominis duodecim sapientibus Còmunis Laudæ, simul & separatim quando uoluerint & prout uoluerint, ire ad uidentium, & pensandum seu pensari faciendum, panem uenalem, qui fiet & uendetur, tam super platea, quam ad domos pistriniorum, & etiam ad portas ciuitatis & burgorum ubi uenditur dictus panis, & si repertus fuerit aliquis panis deficere in pès, uel non esse bene coctus, uel non nitidus, & albus, uel aliter falsificatus, tali casu prefati D.Officiales teneantur ad eandem penam supra debite referendo descriptam, ad quam tenebatur per formam presentium statutorum pistrinarius, qui fecerit talem panem. §. Et nihilominus pistrinarius ipse còdemnetur pro tali pane secundum penam debite referendo supra scriptas.

De

DE MOLINARIIS.

STatuimus, quòd quilibet molinarius, teneatur, & debeat in mense lanuarii cuiuslibet anni iurare iuxta formam iuramenti inferius descripti in manibus notarii prefatorum D.officialium, Cuius iuramenti forma talis est uidelicet.

EGo, A. iuro ad sancta DEI Euangelia corporaliter tactis scripturis, quòd cum bona fide, sine fraude, accipiam granum, siue bladum, à quacunque persona ciuitatis, burgorum, clausorù, & Episcopatus Laudæ mihi dare uolenti, ad macinandu ad pensam, siue mensuram, prout mihi dare uoluerit, & illius granum, siue bladum, restituum in farinam bonam, & sufficientem, secundum qualitatem bladi, quod mihi dederit, & hoc ad pensam, si mihi dederit ad pensam, & si mihi dederit ad mensuram illud in farinam sibi restituum, secundum formam infra scriptorum statutorum, & macinabo bene, & absque ulla fraude, granum, siue bladum, quòd in me peruenerit, causa macinandi, nec sursum faciam, nec fieri permissum, nec uolenti facere consentiam, nec fraudem aliquam committam in predictis, nec infra scriptis. Et non tenebo molam in molendino, quæ non sit bona, & sufficiens, ad macinandum, & consignabo farinam ad iustā pensam, & mensuram ut supra illi, à quo bladum causa macinandi accepero infra quintam diem, & non mittam granum, uel farinam, nec deponam in domo mea, nec in domo alicuius, nisi ad domū illius cuius fuerit, & non recipiam donum uel premium

C

ab aliqua persona causa conducendi, uel portan-
di granum, siue bladum ad molendinum, causa
macinandi, nisi illud quod mihi est concessum per
formam statutorum, & si contrafecero in aliquo
casu casuum predictorum, solvam pro qualibet
uice penas in statutis limitatas, & ultra solidos tri-
ginta imperialium & non ponam rem turpem, ter-
ram, uel aliquod aliud turpe, in grano, uel farina,
nec ponere faciam, nec ponere uolenti consentiam
& si contrafecero solvam libras decem imperialium
um qualibet uice, & non conducam bladum ad
molendinum, nisi prius praestito hoc sacramento,
& non accipiam pro macina, nisi unam libram gros-
sam, uidelicet unciarum uiginti octo pro quolibet
statio. §. Et illa legumina, quae in me peruenirent
bona fide, & sine fraude frangam, custodiam, &
restituam, prout supra, & non ducam, nec duci
permittam per me, nec per alium, granum, uel
bladum mihi datum, ad macinandum ad aliquod
molendinum quod sit extra iurisdictionem Laudae,
& si contrafecero solvam libras decem imperialium
pro qualibet uice & si mihi auferri contingerit gra-
num, siue bladum, mihi datum ad macinandum,
eo quia illud conducerem seu conducerem ad
macinandum extra iurisdictionem Laudae, illud bla-
dum, siue granum, uel illius aestimationem, cum
aestimatione, & ualore sacorum, in quibus possi-
tum fuerit, restituum infra tertiam diem illi, a quo
uel a quibus, dictum bladum siue granum rece-
pero, sub poena dupli, & si sciuerit aliquem fa-
cere contra praedicta infra quintam diem denun-
tiabo, uel accusabo dictis D. Officialibus, Et si
contra

14
contrafecero, solvam pro qualibet uice solidos uiginti imperialium, & non miscbo farinam, uel legumina unius cum farina, uel leguminibus alterius & ad plenum obseruabo statuta edita, & formata super praedictis. §. Et quotienscunque praedicti D. officiales Laudae uoluerint intrare molendinum, seu molendina mea, eos intrare permittam, & querere farinam, & suum officium exercere, prout eis placuerit, & si contra fecero, solvam libras quinque imperialium pro qualibet uice.

DE ACCVSIS CONTRA molinarios dandis.

STatuimus, quod si quis uoluerit conueni de aliquo molinario, de farina male macinata uel ultra debitum modum retenta, uel leguminibus male frangis, uel aliquibus aliis fraudibus commissis contra eius sacramenta, & praesentia statuta, ipsam causam relatum & denuntiam, uel accusam faciat coram dictis D. officialibus, & hoc tam respectu accusationum dandarum contra molinarios ciuiliatis & claustrum Laudae quam respectu accusationum dandarum contra molinarios Episcopatus Laudae. §. Et accusae praedictae dentur in termino limitato, in statuto, sub rubrica de termino denuntiandi, & accusandi. §. Et quod dicti D. officiales ad instantiam cuiuslibet denuntiantis, uel accusantis, contra accusatos, uel denuntiatos procedere teneantur, & eos condemnare, & punire infra octo dies, postquam eis denuntiatum, uel data fuerit accusa, & penas exigere, & restitui facere, secundum formam

præsentium statutorum infra quintam diem, à die factæ dictæ condemnationis. §. Et non audiatur molinarius accusatus, nec admittatur ad aliquam defensionem, nisi idoneè satisfecerit de damno, & farinis, & pecna, & expensis soluendis, Quæ defensio tantum admittatur cum satisfatione prædicta, ante publicationem condemnationum prædictarum, & non post.

DE BLADO NON MACINANDO

super mola super qua macinatur galla uel linosa.

STatuimus, quòd nullus molinarius, debeat macinare granum, uel bladum, super mola, super qua macinatur galla, uel linosa, sub pecna librarum quinque imperialium pro quolibet, & qualibet uice. §. Item non possit, nec debeat macinare furmentum, Sicalem, & milium per se, uel in mistura immediate post macinaturam milica, speltae, auenae, uel hordei, sed teneatur post macinaturam talium rerum, uel alicuius ex eis, macinare de Blado proprio, ut furmentum, sicalem, uel milium sibi datum ad macinandum, magis nitide possit macinare. §. Et si per aliquem molinarium contra factum fuerit, condemnetur in solidis triginta imperialium pro qualibet uice.

DE FARINA REDDENDA.

STatuimus, quòd quilibet molinarius, teneatur, & debeat infra quintam diem, reddere granum, uel Bladum, macinatum in farina illis, qui eis dederit ad pensam in domo dantis, si sibi datum fuerit ad pensam, & si ei datum fuerit ad mensuram reddere

reddere illud teneatur ad mensuram siue ad ratam mensura uidelicet stium cultuum in farinam puram pro stario raso in grano, si fuerit furmentum, uel sicilis, per se, uel mistura, & si milium, per se, uel cum alia mistura fuerit, starii septem ad stariū culmum in farina, pro stariis octo grani ralis, & sic ad computum cuiuslibet starii ad ratam. §. Et si quis contrafecerit condemnetur in solidis triginta imperialium, & ultra ad restitutionem farinae ad iustam pensam, uel mensuram ut supra, illi cui restitutio ueniet fienda. §. Et præfati D. officiales teneantur prædicta executioni mandare infra terminū in superscripto alio statuto contentum.

DE MOLINARIIS NON

suppositis iurisdictioni D. prætoris Laudæ.

STatuimus, quòd aliquis molinarius, qui non sit suppositus iurisdictioni Communis Laudæ, non audeat, nec præsumat tenere in iurisdictione Laudæ, cum bestis, plaustris, uel aliter pro accipiendo aliquod bladum, sub specie macinandū ad aliquod molendinum, quod sit extra iurisdictionem Laudæ & si contrafecerit perdat bladum, & bestias & ultra condemnetur in libris triginta imperialium pro qualibet uice. §. Item nulla persona cuiuscunque conditionis existat, iurisdictioni Communis Laudæ supposita, audeat uel præsumat dare bladum, siue granum aliquod, ad macinandum alicui molinario qui macinet ad molendina existentia extra iurisdictionem Communis Laudæ. §. pariterque non audeat nec præsumat portare, nec conducere, nec portari,

nec conduci facere, aliquod bladum, siue granum ad macinandum ad dicta molendina extra iurisdictionem Cōmunis Laudæ existentia, sub pœna amissionis bestiarum, & bladi, ac etiam librarum decem imperialium pro quolibet, & qualibet uice.

DE POENIS MOLINARIORVM.

STatuimus, quod si quilibet molinarius ciuitatis, burgorum, clauorum, & Episcopatus Laudæ, teneatur accipere ab omnibus, & singulis ciuitatis burgorum, clauorum, & Episcopatus Laudæ, uolentibus sibi dare bladum ad macinandum ad pensam, siue ad mensuram, prout dare uolenti placuerit, sub pœna solidorum triginta imperialiū pro quolibet, & qualibet uice. §. Et postquā illud Bladum accepit pro macinando, non deponat illud in aliquo loco, sed teneatur dictum bladum conducere, ad macinandum, & macinatum teneatur in farinam reportare, seu reconduci facere, intra quintam diem, & pro macina in se retinere non possit, nisi libram unam untiarū uiginti octo, pro quolibet stario, & non plus, & ipsam farinam quibuslibet, a quibus bladum accepit, pro modo predicto consignare, & restituere teneatur, infra terminum supra dictū, Et si contra fecerit puniatur quilibet omittens predicta per ordinem obseruare qualibet uice, in solidis triginta imperialiū, & ultra cognatur restituere illud plus, quod reperiment fuerit fuisse retentum de farina. §. Et credatur domino, uel domino, cui in sacramento de retentione farinæ predictæ, ac quantitatis, & qualitatis.

De

DE SATISDATIONIBVS

præstandis per molinarios.

STatuimus quod si quilibet molinarius ciuitatis, burgorum clauorum, & Episcopatus Laudæ, qui nunc est, & in futurum esse uoluerit, teneatur semel in anno, quando solum præstiterit iuramentum ut supra continetur, idonee satisdare cum bonis fideiussoribus pro summa librarum quinquaginta imperialiū coram supradictis D. officialibus uel eorum notario de seruando, & seruari faciendo tam per se, quam pro eorum famulis, filiis, uel coadiutoribus, iuxta sacramenti formam per eos præstitū, & præstandi, & de seruando bene, & legaliter statuta, super hoc edita, prout in presentibus statutis continetur, & de soluendo quascunque pœnas, quas eorum incurtere contingerit, & de stando, & parendo iuri, & de iudicatio soluendo, & parendo mandatis dictorum D. officialium, quotiescūque fuerint requisiti, pro predictis, uel aliquo predictorum uel dependentibus, uel conexis, & hoc sub pœna librarum uiginti quinque imperialiū quilibet molinario omittenti predictam satisfactionem præstare ut supra.

DE BLADO LEGVMINIBVS,

& farina cum saxis a fondatis restituendis.

STatuimus, quod si aliquis molinarius, conduxerit, uel conduci fecerit, bladum aliquod, farinam, uel legumina, à ripa abduxe, ad molendinum, & à molendino ad ipsam ripam, & nauis aliquo casu à fondauerit in aqua prædicta, teneatur talis molinarius restituere dictum bladum, farinam, uel le-

gamina, cum fahis, siue eorum extimationem, il-
lis quorum erant. §. Et credatur domino cuius erit
dictum bladum, cum sacramento de quantitate &
qualitate bladi, leguminū, & extimatione fahorū.

DE POENA MOLINARII

super farina acquitantis.

STatuimus, quod nullus molinarius, audeat, uel
præsumat, acquitare, seu federe, super bestis ali-
quibus, super quibus onerata sint farina sub pe-
na solidorum decem pro quolibet, & qualibet uice.

QVOD MOLINARII VTAN-

tur bestis bullaris.

STatuimus, quod nullus molinarius, audeat, uel
præsumat ducere, uel conduci facere, bladū ali-
quod, siue granum ad macinandum, ad eius mo-
lendum, cum aliqua bestia, quæ non sit bullata,
siue signata à signo, & bullo, ad hoc ordinato, nec
de aliquo loco granum, siue bladum, accipere, uel
conducere, causa macinandi, nisi de illis locis, quæ
scribi fecerit in libris cōmunis, per notarium dicto-
rum D. officialium, quæ loca describi facere tenea-
tur infra octo dies, à die præstiti sacramenti, & sa-
tisfactionis data: secundum ordinem superscriptū
continue numerandos, Et si quis contulerit pu-
niatur in solidis uiginti imperialium qualibet uice,

DE TABERNARIIS.

STatuimus, quod quilibet tabernarius, ciuitatis,
burgorum, & Episcopatus Laudæ, uolens uen-
dere uinum ad minutum, teneatur, & debeat fa-

cere

17
cere sacramentum infrascripti tenoris, semel in anno
uidelicet, in principio mensis Ianuarii cuiuslibet
anni, & hoc in manibus notarij D. officialium, sub
pœna cuiuslibet tabernario sacramentum omittenti
solidorum quinquaginta imperialium, & scriban-
tur illi, qui iurauerint cum eorum nominibus & co-
gnominibus prout iurauerint, per notarium supra
dictum, Forma uerò iuramenti, talis est uidelicet.

EGo, A. iuro ad sancta DEI Euangelia corporali-
ter tactis scripturis q. cuiuslibet emere uolenti uinū
ad minutum, uendam, & mensurabo bene, & lega-
liter, secundum mensuram Cōmunis Laudæ, & nul-
lam fraudem faciam in mensurando per me, uel sub-
missam personam. Et q. non tenebo mensurā, nisi
illam, quæ mihi ordinata fuerit per Cōmune Lau-
dæ, & bullata à bullo dicti cōmunis, & cum illa
mensurabo, & mensurari faciam, & non aliter, Et si
contrafecero, solam pro qualibet uice solidos uiginti
imperialium, & non miscebo aquam cum uino,
sed tenebo uinum purū, & nitidum secundum
quod mihi fuerit bullatum, & si habuero plura ua-
sa bullata, ad uendendum, dabo cuiuslibet emere uo-
lenti, de illo uase, quod uoluerit, & si contrafecero
in aliquo prædictorum, solam pro qualibet uice
solidos uiginti imperialium.

DE MENSVRIS TENENDIS PER TABERNARIOS.

STatuimus, quod quilibet tabernarius qui uen-
dere uoluerit uinum ad minutum, teneatur, & de-
beat habere, causa mensurandi, & pro mensuran-

do uinum, buzzolas de pilstro iuxta formam dan-
dam per dictos D. officiales ad iustam mensuram
Cōmunis Laudæ, & cum ipsis uinum tendere ad
debitam mensuram, & non aliter, & qui repertus
fuerit habere buzzolas, minus mensura, uel uini-
num aliter uendere, & mensurare, quàm cum di-
ctis buzzolis, condemnatur in utroque casu casuū
prædictorū in solidis uiginti imperialium pro qua-
libet uice.

QVOD NVLLVS FACIAT

signum alicui tabernario.

STatuimus, quod nulla persona, cuiuscunque cō-
ditionis, uel status existat, audeat, uel præsumat
dare uel facere, signum, nec oretenus dicere, nec
aliquem nuntium mittere seu guardiam facere, nec
inditium aliquod dare, alicui Tabernario, nec alicui
filio, famulo, uel coadiutori, uel alicui alii de fami-
lia tabernarii, quando dicti D. officiales, uel ali-
qui, seu aliquis ex eis, uadunt ad circandum taber-
nas, & tabernarios pro uino male mensurato, uel
aliter, pro suo officio exercendo, sub pœna solido-
rum triginta imperialiū cuiuslibet contralacientis, qua
libet uice. §. Et q. tabernarius, & tabernaria, & alia
persona, tam uendens, quàm accipiens uinum, quod
uenditur ad minutum, quibus repertum fuerit, te-
neatur illud tenere postquam fuerit sibi datum per
dictor D. officiales, siue per aliquem eorum, & nō
debeat talis sic repertus mensurare, seu mensurasse
ut supra, & ille qui repertus fuerit uinum accepisse,
ad dictam mensuram, illud in aliqua parte portare,
nec tabernario restituere, nec bibere, nec effundere,
nec

nec uinum agungere nec adiungi facere donec di-
cti D. officiales uel aliquis eorum uiderit, si dictum
uinum fuerit benè mensuratum & iuste ad men-
suram dicti cōmunis sub pœna cuiuslibet contralacien-
ti qualibet uice solidiorum triginta imperialium.

DE HOSTIO TABERNAE

dictis D. officialibus aperiendo.

STatuimus, quod quilibet persona, uendens uini-
num ad minutum, teneatur aperire hostium suæ
tabernæ incontinenti, postquam uocatus fuerit per
aliquē seu aliquos ex dictis D. officialibus & si cō-
trafecerit puniatur in libris tribus imperialium pro
qualibet uice.

DE SIGNO TENENDO

per tabernarios.

STatuimus quod quilibet tabernarius, uendens uini-
num ad minutum, tam in ciuitate, & suburbii,
quàm episcopatu Laudæ, teneatur, & debeat habe-
re, & tenere, signum super domibus tabernæ suæ
in qua uinum uendit, & hoc ut cognoscatur quod
uinum ibi uenditur, & qui contrafecerit, condem-
netur in solidis triginta imperialiū p. qualibet uice.

DE TABERNIS CLAVDEN-

dis post Sonum Campanæ.

STatuimus, quod quilibet tabernarius, Ciuitatis,
& Burgorum Laudæ, teneatur, & debeat tenere,
clauas suas tabernas, siue domos, in quibus uen-
dit uinum post tertium sonum Campanæ, quæ pul-
satur in sero, & post ipsum sonum, non audeat nec

præsumat uendere, nec uendi facere uinum alicui, nec etiam aliquem in ipsa taberna tenere, & si quis repertus fuerit contrafacere in aliquo casu casuum prædictorum condemnatur in solidis decem imperialium pro qualibet uice.

DE AQUA NON TENENDA

per tabernarios ubi tenent uinum.

Statuimus, quod nullus tabernarius audeat uel præsumat tenere, nec teneri facere, aquam in aliquo uase, in canepa, in qua tenet uinum, quod uendit ad minutum, & si quis contrafecerit puniatur in solidis uiginti imperialium pro qualibet uice.

DE STRATIS PVBLCIS

per Tabernarios non impediendis.

Statuimus, quod nullus Tabernarius ciuitatis, & burgorum Laudæ, uendens uinum ad minutum, audeat uel præsumat ponere, nec poni facere, nec tenere, aliquod discum, uel banchum, in uia publica, uel in platea, uel aliquid aliud, quod impediatur, uel per quod impediti possit uia publica, uel platea, & si quis contra fecerit puniatur in solidis uiginti imperialium pro qualibet uice.

DE PRETIO VINI LIMITANDO.

Statuimus, quod dicti D. officiales, debeant bis in anno limitare pretium uini, quod uenditur ad minutum, semel uidelicet in mense Octobris, & altera uice in principio mensis Maii. Nihilominus possint etiam illud limitare toties quoties eis uidebitur expedire. §. Et tabernarii teneantur uinum ipsum

19
ipsum uendere iuxta limitationem pretii ut supra siendam sub pœna solidorum uiginti quinque imperialium pro qualibet uice que quis repertus fuerit uinum uendere ultra limitationem præti ut supra siendam.

DE BRENTIFERIS.

Statuimus, quod omnes Brentiferi teneantur & debeant semel in anno, uidelicet in mense Ianuarii cuiuslibet anni, facere sacramentum tenoris infra scripti, in manibus notarii prælatorum D. Officialium sub pœna cuiuslibet iurare omittenti libratum quinque imperialium. §. Et dictus Notarius teneatur scribere omnes qui iuraerint, cum eorum nominibus & cognominibus prout iuraerint. Forma uero Sacramenti talis est uidelicet.

Ego. A. iuro ad sancta Dei Evangelia corporaliter tactis scripturis quod iustè, & bona fide, mensurabo uinum ad mensuram cõmunis Laudæ & quod utriusque parti uenditori uidelicet & Emptori, dabo suam rationem, nec furtum faciam de eo uino nec fieri consentiam aliquo modo, & si sciuro aliquod furtum, uel fraudem fecisse de eo uino, dictis D. Officialibus uel ad eorum officium infra unam diem manifestabo, & non accipiam pro mensuratione Carni uini uini, nisi solidos quinque pro utraque parte, & non mensurabo uinum cum aliquo, qui non fecerit hoc sacramentum, & illas mensuras uini, quas consignare debuerò bona fide, sine fraude, consignabo, & si sciuro & electus fuero in an-

D

tea, ad inueniendum illos qui fraude mensuram falsificauerint, bona fide, sine fraude, instabo, ut inueniam, & inuentos prefatis D. Officialibus manifestabo & hoc sub poena solidorum quadraginta imperialium qualibet uice, qua contrafecero.

DE ALIQUO VASE A VINO non portando per Brentiferos præter Brentas.

STatuimus, quod Brentiferi, non possint, præter brentas, secum ferre aliqua alia uasa à uino, nec aliquam quantitatem uini accipere, tam à uenditoribus, quàm ab emptoribus, etiam sponte dantibus, sed debent esse contenti sua mercede, & si quis contrafecerit condemnatur pro qualibet uice in solidis uiginti imperialium,

DE BACVLO PER Brentiferos portando.

STatuimus, quod Brentiferi teneantur, & debeant tempore quo portant brentas, cum aliqua quantitate uini secum ferre Baculum ferratum, alioquin toties quoties ipsum uinum seu aliquam partem ipsius effunderint, teneantur ad solutionem uini, absque aliqua excusatione, uel exceptione in contrarium uidelicet, quod non processerit culpa sua, sed casu fortuito, uel aliter.

20 QVOD BRENTIFERI TENEANTVR currere ad ignem, tempore incendii.

STatuimus, quod omnes Brentiferi, tempore allicuius incendii, teneantur, & debeant currere cum eorum brentis, ad seruandum, & ignem extinguendum, & illinc non debeant recedere, donec à domino domus seu rei incensa, licentia fuerint, sub poena cuiuslibet contrafacienti solidorum triginta imperialium pro qualibet uice, Quibus brentiferis factis fiat per eum, qui habitat in domo, ubi sit incendium, secundum quod per dictos D. officiales taxabitur, ad quam solutionem compellatur de facto per dictos D. officiales.

DE MENSVRATORIBVS BLADORVM.

STatuimus, quod omnes mensuratores bladorum & storum teneantur, & debeant in mense Ianuarii cuiuslibet anni facere sacramentū in manibus notarii dictorum D. Officialium tenoris infra scripti uidelicet.

EGo. A. iuro ad sancta DEI Euangelia corporaliter tactis scripturis, quod cum bona fide, sine fraude, mensurabo totum illud bladum, & legumina, ad iustam mensuram prout mensurare debuerō, nec furtum, nec fraudem faciam, nec alteri permittam, me sciente, & si sciuerō aliquem contra hoc facere, bona fide sine fraude, dictis D. officialibus, uel eorum officio infra unam diem manifestabo, & si interrogatus fuero, quantum men-

furauerim, ueritatem dicam, & si contra fecero, solam solidos viginti imperialium pro qualibet uice.

DE SATISDATIONE PER mensuratos bladorum præstanda.

STatuimus, quòd omnes mensuratos bladorum, seu storarii, teneantur, & debeant, in mense Ianuarii cuiuslibet anni, fideiubere in manibus notarii præfatorum D. officialium pro summa librarum centum imperialium, de restituendo pretium, seu blada, uel legumina, eisdem danda ad uendendum per quemlibet, & q; non possint aliquam quantitatem bladorum, uel leguminum accipere pro uendendo, ante præstitam apsam fideiusionem sub pœna librarum quinque imperialium pro qualibet uice. §. Et amplius non possint emere aliqua blada uel legumina, pro uendendo sub pœna librarum decem imperialium pro quolibet modio.

DE REUENDITORIBVS lignorum à foco.

STatuimus, quòd præfati D. officiales, seu maior pars eorum, teneantur in mense Septembris, cuiuslibet anni limitare pretium lignorum à foco, & iuxta dictam limitationem fieri iam, teneantur dicti reuenditores dicta ligna uendere, sub pœna solidorum quinquaginta imperialium, pro quolibet, & qualibet uice, quæ quis reperit fuisse, ultra dictam limitationem pretii prædicta uendere.

DE

DE VENDITORIBVS lapidum coctorum.

STatuimus, quòd præfati D. officiales, in principio mensis Aprilis, cuiuslibet anni, teneantur facere limitationem pretii cuppis, lateribus, & aliis lapidibus coctis, cuiuscuque speciei, & iuxta dictam limitationem pretii ut supra fiendam, teneantur uenditores, dictis lapides uendere, & non ultra, sub pœna librarum quinque imperialium, pro quolibet, & qualibet uice.

DE VENDITORIBVS CALCIS.

STatuimus, quòd omnes uenditores, & reuenditores calcis, tam in ciuitate Laude, burgorum, & clausorum, quam in Episcopatu, teneantur & debeant ipsam calcem ponderare, & per ipsam pensam uendere cuiuslibet uolenti emere, ita tamen q; si deficiat tantum libra una in pondere pro quolibet modio, nulla habeatur ratio, ab inde uerò supra, pœna sit solidorum uiginti imperialium pro qualibet libra deficiente, & teneantur dare libras ducentum quinquaginta calcis pro modio unciarum uiginti octo, pro qualibet libra, sub pœna prædicta, pro qualibet libra deficiente, & amplius sub pœna amissionis calcis uenditæ, & eam calcem teneantur uendere, benè coctam, & mercantilem, & intelligatur ipsa calx benè cocta, & mercantis totiens, quotiens, collata reperitur deficere nisi usque ad summam librarum septem untiarum uiginti octo pro quolibet centenario librarum & ab inde supra si reperietur deficere quilibet uenditor ipfius calcis ad ratam, teneatur reficere emptori, illud dam

D iii

12
nam, quod reperitum fuerit esse in pretio conten-
to, & hoc absque aliqua exceptione, data tamen no-
titia dicto uenditori de ipso damno, termino qua-
tuor dierum, postquam ipsa calx fuerit uendita &
consignata dicto emptori, aliter elapso dicto termi-
no, dictus uenditor in aliquo non teneatur uersus
ipsum emptorem causa praedicta.

DE VIIS IN CIVITATE, ET

Burgis Laudæ non fodiendis.

STatuimus, quod nulla persona, cuiuscunque con-
ditionis existat, audeat uel praesumat fodere nec
fodi facere aliquam stratam publicam in ciuitate
nec burgis Laudæ causa accipiendi terram, nec ali-
qua alia de causa, sub poena cuiuslibet contrafacienti
librarum uiginti quinque imperialium pro quali-
bet uice.

DE STRATIS NON IMPEDIENDIS.

STatuimus, quod nulla persona ciuitatis Laudæ,
cuiuscunque, conditionis existat, audeat uel praesumat
impedire stratas publicas ciuitatis, nec in eis
aliquid ponere uel tenere, quod impediatur ipsas stra-
tas, quominus per eas possit libere quilibet ire ac-
quester, & pedester, cum bestis, & plaustris one-
ratis, uel non oneratis, Et qui contra legerit, con-
demnetur in solidis triginta imperialium pro qua-
libet uice, & quilibet teneatur infra terminum per
dictos D. officiales statuendum tales stratas curare
& impedimentum a mouere, seu remoueri factæ,
sub poena librarum trium imperialium cuiuslibet con-
trafacienti qualibet uice.

DE RVDERE VEL ALIIS IM-

munditijs non tenendis in platea maiori

Laudæ, nec alibi in ciuitate Laudæ.

22
STatuimus, quod nullus audeat uel praesumat po-
nere, uel ponifacere, nec tenere in platea maiori
Laudæ, nec in stratis publicis, aliquod rudum, ter-
ratium, nec aliquas immunditias, ultra tres dies, &
ipsis tribus diebus elapsis si non exportauerit seu
exportari fecerit ipsa rudeza, & alia, condemnetur,
quilibet in solidis decem imperialium, qualibet ui-
ce, & dicti D. officiales, teneantur uinculo sacra-
menti elapsis dictis tribus diebus, contrafacientes
punire, & condemnare. §. Possint tamen aliqua iu-
sta causa subsistente, maiorem terminum, ad praedicta
exportandum statuere, prout considerata qua-
litate rei, & causæ eis uidebitur.

DE PORTICIBUS CIVITATIS

non impediendis.

STatuimus, quod nulla persona, audeat uel praesumat
impedire aliquem Porticum, sed teneatur
& debeat ipsos porticus tenere liberos, & expedi-
tos, & nihil in eis, uel sub eis ponere uel tenere, nisi
banchum unum latum uno brachio, causa seden-
di super dicto banchu, quod sit positum iuxta mu-
rum, ita q. non impediatur uolentes ire, & redire per
dictum porticum, & qui contra fecerit condemnetur
pro qualibet uice, in solidis uiginti imperialium,
& hoc statutum non uendicet sibi locum in uen-
denti bus bladum, & alia uicualia, tempore pluuia
li uel niuoso, nec in aurificibus.

DE STRATIS PVBLICIS
APTANDIS.

Statuimus, quòd quælibet persona, cuiuscun-
que conditionis existat, teneatur, & debeat apta-
re & aptatas tenere stratas publicas ciuitatis Lau-
dæ iuxta domos suas, & si rupta fuerit in tantum
in quantum se extendit tectum domus, teneatur
illam aptare, seu aptari facere de lateribus coctis, si
uerò rupta fuerit extra tectum teneatur illam apta-
re de lapidibus uiuis, & hoc infra terminum sibi
statuendū à præfatis D. officialibus, & si quis con-
trafecerit, seu mandato dictorum D. officialiū non
paruerit, condemnetur in solidis uiginti imperialiū
pro qualibet uice. §. Et strata intelligatur etiam rup-
ta, si adsit in ea aliqua fouea, seu aliqua concu-
tas, Quæ reparari debeat ut supra.

DE STERQVILINIIS, ET CLOACIS
non euacuandis de die.

Statuimus, quòd nulla persona cuiuscunque cō-
ditionis existat, audeat uel præsumat aliquo mo-
do euacuare, nec euacuari facere, aliqua sterquilinia
seu aliquam cloacam, de die, & hoc sub poena
librarum quinque imperialium cuiuslibet contrafa-
cienti, Quilibet uice. §. Et ulterius nemo audeat
nec præsumat de nocte tempore quo euacuabun-
tur talia sterquilinia, seu tales cloacæ, laborantes
circa id molestore, nec inquietare, sub poena libra-
rum decem imperialiū cuiuslibet contrafacienti qua-
libet uice.

DE AQVA IMMVNDÀ, VEL ALIA RE
turpi non proicienda in stratis.
Statui-

Statuimus, quòd nulla persona cuiuscunque con-
ditionis existat audeat, uel præsumat proicere,
seu proici facere de solaris suis, uel fenestris domo-
rum suarum, aliquam spaciaturam, aquam immun-
dam, uel aliquid aliud turpe, in platea maiori, nec
in stratis publicis ciuitatis Laudæ, & qui contrafe-
cerit condemnetur qualibet uice in solidis triginta
imperialium, Ad cuius poenæ solutionem teneatur
dominus suæ habitator illius domus de qua talia
immunda fuerint proiecta. §. Et si plures fuerint
familie, teneatur omnes ad poenam prædictam,
nisi ostendant personam quæ tale quid proiecerit,
quo casu persona illa tantum teneatur ad prædi-
ctam poenam.

DE CLAVICIS COOPERIENDIS.

Statuimus, quòd omnes clauicæ, quæ sunt extra
muros domorum, & seduminum Ciuitatis Lau-
dæ decurrentes in stratis publicis, debeant coop-
riri & cooperæ teneri, uidelicet clauicæ per uici-
nos, & eius uiciniam. §. Et Riales per illos, quorum
sunt, uel qui eis utuntur, & si quis contrafecerit, si
fuerit uicinia pro qualibet clauicæ non cooperta,
puniatur in solidis uiginti imperialium, & si fuerit
singularis persona pro quolibet Riali in solidis de-
cem imperialium pro qualibet uice. §. Et qui quili-
bet habens Rialè decurrentem in aliqua strata pu-
blica, teneatur illum obturare, & penitus tollere
infra terminum sibi statuendum per dictos D. offi-
ciales, & interim teneatur illum cooperitum tenere
sub poena prædicta.

DE PLAVSTRIS DVCENDIS
PER CAREDEZIAS.

STatuimus, quòd nullus Bubulcus, uel aliqua alia persona audeat uel præsumat ducere plaustrum uel curruum, per ciuitatem Laudæ nisi per caredezias, & hoc nisi strate essent impeditæ, taliter quòd non possit cum plastro & curru ire per caredezias, uel nisi causa dandi locum alteri Bubulco, uel curru: \$. Et quòd nullus Bubulcus, audeat, uel præsumat stare super plastro, per ciuitatem Laudæ, nec per pontes ciuitatis Laudæ, & qui contrafecerit in aliquo casu, casuum prædictorum, condemnetur in solidis decem imperialium pro qualibet uice.

QVOD SVES NON VA-
dant per ciuitatem Laudæ.

STatuimus, quòd aliqua persona cuiuscunq; conditionis exiit, non permittat, nec permittere debeat, aliquem Suem, ire per ciuitatem Laudæ sub pena Domini Suis contrafacienti solidorum uiginti imperialium pro qualibet uice. \$. & in præfenti statuto comprehendantur Sues, tam cum Anulo quam sine.

DE COLUMBIS NON
capiendis, nec occidendis.

STatuimus quòd aliqua persona cuiuscunq; conditionis exiit, non audeat, nec præsumat aliquos columbos capere, cum retibus, uel aliter, quomodocunq; nec minus eos occidere, sub pena librarum uiginti quinque imperialium cuius-

bet contrafacienti, qualibet uice, & in penam præfentis statuti incursisse intelligatur, omnis penes quem repertus fuerit aliquis columbus captus uiuus, uel mortuus, etiam quòd non fuerit repertus, eum capere, uel occidere, & hoc ubi non assignauerit delinquentem.

DE OPERARIIS.

STatuimus, quòd quilibet laborans, ad mercedem, tam in clauibus, quam in episcopatu Laudæ, sit, & esse debeat contentus, de sua mercede, & non possit portare aliqua ligna, nec fructus, nec aliquis possit eis dare sub pena solidorum quinque imperialium cuiuslibet contrafacienti, qualibet uice.

QVOD NON LABORETUR
DIEBUS FESTIS.

STatuimus, quòd nulla persona, debeat laborare diebus festis. \$. Et quòd seruari debeat dispositio statuti ueteris in fol. xciii. Saluo quòd dum imponit penam contrafacienti solidorum quinque imperialium, Volumus quòd quilibet contrafaciens, incurrat penam solidorum decem imperialium qualibet uice, & dum imponit penam solidorum uiginti tertiorum Volumus quòd incurrat penam solidorum uiginti imperialium.

DE CONFECTORIBVS CORI-
ORVM ET PELLIZZARIIS.

STatuimus, quòd nullus confector coriorum, nec pellizzarius audeat, nec præsumat coria, uel pelles extendere in stratis publicis, nec in plateis ciuitatis

Laudæ, sub pœna solidorum quinquaginta imperialium cuiuslibet contrafaciendi, qualibet uice, §. Proicentes uerò aquam de molitico, uel aliam putredinem in stratis publicis, uel plateis ciuitatis Laudæ incurrant pœnam solidorum triginta imperialium.

DE POENA EXCORIANTIS

aliquas quadrupedes in ciuitate,
& burgis Laudæ.

STatuimus, quòd nulla persona debeat Excoriare Equum, uel Equam, Mulum, uel Mulam, asinum, uel asinam, uel canem, in ciuitate, uel burgis Laudæ sub pœna solidorum quinquaginta imperialium qualibet uice.

DIVISIO CLAVSORVM.

TEM quia hæcenus facta non fuit aliqua diuisio clauforum præfate ciuitatis Laudæ. Idcirco ut facilius Camparij possint omnia in eis existentia custodire, per præfatos ordines coru clauforum, facti fuerunt Nouem quarterij, seu Nouem partes. Quarum prima incipere habeat, à porta Abdæ eundo per rectam lineam, usque ad ipsum flumen Abdæ, & eundo à manu sinistra secus Ripam dicti fluminis usque ad stratum punicipatam de Mediolano. §. Secunda pars sit ab ipsa strata usque ad stratum de Laude ueteri, secus ecclesiam **DIVI BASSIANI**. §. Tertia uerò pars sit ab ipsa strata de Laude ueteri usque ad stratum

stratum Sancti Angeli siuè Papiensem. §. Quarta uerò sit ab ipsa strata Sancti Angeli, usque ad stratum Sancti Columbani. §. Quinta à dicta strata Sancti Columbani usque ad portonum portæ Cremonensis, eundo per rectam lineam, per stratum, quæ itur ad locum Ispinxæ. §. Sexta sit ab ipsa strata, quæ itur ad locum Ispinxæ usque ad stratum Placentinam. §. Septima ab ipsa strata Placentina usque ad Portam abdæ, & secus ipsum flumen Abdæ. §. Octaua pars sit ultra flumen Abdæ, à strata Ecclesiæ Angelorum, quæ itur Cremam supra. §. Nona pars ab ipsa strata Ecclesiæ Angelorum infra.

DE CAMPARIIS.

STatuimus, quòd omnes quarterij clauforum, & quodlibet Commune loci, Castri, Caplinæ, Domus, & Villæ Episcopatus & iurisdictionis Laudæ, teneatur, & debeat, in principio cuiuslibet anni, construere Camparios, uidelicet, quilibet quarterijs, & quælibet Villa habens in suo Territorio perticas tres mille terræ, Camparium unum, Et à dicta summa perticarum trium mille supra Camparios duos & plures si uoluerit, & si locus erit absque Consule & modicæ quantitatis, talis locus, quo ad Camparium sit & intelligatur Villæ proximioris annexus, qui per

Consules suos, seu Consulem, cum duobus aliis hominibus ipsius loci, assignentur dictis officialibus uel maiori parti eorum, infra quindecim dies, post Calendas Ianuarii cuiuslibet anni, Et quod dicti domini officiales in principio, dicti mensis Ianuarii seu infra quinque dies dicti mensis proclamati facere debeant ex parte ipsorum, quod Consules quateriorum Villarum, & locorum, & ut supra debeant fecisse suos camparios, secundum formam presentium ordinum. §. Quorum Campariorum officium duret per totum annum, & ultra, usque ad Constitutionem aliorum, sub poena cuiuslibet quarterio, & cuiuslibet Villæ & ut supra omittenti prædicta, librarum uiginti quinque imperialium, Et nihilominus tenatur eos Camparios constituere, & consignare sub eadem poena, quam incurrant singulis mensibus quibus steterint in negligentia, prædicta. §. Et intelligantur Campani, per præfatos quarterios, uel Communia Villarum, & ut supra facti & electi si Consules, uel Consul, aut Vicini prædicti consignantes eos, dixerint, & iurauerint, eos Camparios factos, & electos esse per dictos quarterios, & Villarum Communia, & ut supra in congregatione unita seu per maiorem partem eius congregationis. §. Hoc semper intellecto quod dicti Campani esse debeant homines bonæ famæ, & opinionis, arbitrio dictorum officialium, & habere debeant in bonis ualimento librarum quinquaginta imperialium,
de

de quibus dicti D. officiales, uel maior pars eorundem, sub poena perituri, debeant recipere bonam informationem, antequam huiusmodi campani admittantur, & eo ipso quod admisi fuerint intelligantur bonæ famæ & opiniois & habere in bonis ualimento supra scriptum. §. qui campani constituti ut supra in assumptione sui officii teneantur, & debeant in manibus notarii officii præfatorum D. officialium iurare solemniter, & satisficere, cum bonis fideiussoribus, pro summa librarum quinquaginta imperialium, de faciendo, & exercendo suum officium benè, sollicitè, & fideliter, & de custodiendo, & soluendo res, & fructus territorii suæ campaniæ, & de quærendo, & toto suo posse inueniendo, omnes, & singulos damnificantes in dictis rebus, & etiam in uisis, stratis, pontibus, uschiertis, clauicis, incastris, & aliis rebus quibuscunque existentibus in dicto territorio dictæ Campaniæ, & de accusando quamlibet personam, quam inueuerit dare damnum, aut committere quicquam in debitum, contra officium dictorum dominorum officialium, siue contra presentes ordines, & de restituendo damna quæ darentur in territorio, aut rebus suæ campaniæ, exceptis casibus in quibus non tenentur per formam ordinum, & de soluendo omnem condemnationem, quæ de eis fieret per dictos officiales, ac de se presentando coram dictis officialibus, uel maiori parte eorum, saltem singulo mense una uice, ad referendum, per eum gesta, circa dictum officium, sub poena
E ii

solidorum quinquaginta imperialium pro quolibet, & qualibet uice, qua se non presentauerint ut supra. §. Et quod nulla solutio fiat de dictis presentatione notario. §. Quae presentationes scribantur per notarium in actis eius, sub poena solidorum uiginti imperialium si non scripserit dictas presentationes.

Item quod quilibet persona iurisdictionis Laudae, possit per se, uel legittimum nuntium, constituere, & habere suis propriis expensis, camparios speciales, unum, uel plures, ad custodiam rerum suarum, quas habet in districtu Laudae, qui constitui possint quo:unque tempore, & qui debeant coram dictis D. officialibus iurare in manibus Notarii ut supra ad formam supra dictam.

Item quod camparii supra dicti per communia, & loca, ut supra electi, & constituti, sint exempti ab oneribus, & factonibus personalibus communis Laudae, nec mitti debeant ad exercitum uel caualcatam durante eorum officio, Ita tamen quod huiusmodi immunitas non praediceret camere & pro mercede suae custodiae possint recipere, & exigere quolibet anno denarios duos imperialium pro qualibet pertica terrae dominicali, alios denarios duos pro parte massae, & à dominis buschorum, pro qualibet pertica terrae buschiuae denarios octo, uidelicet medietatem dicti salarii

In quibuslibet calendis mensis Martii, & aliam medietatē in quibus calendis Octobris proxime subsequēntis, & ita ipsi domini, & laborantes, ipsas terras, & ut supra, debite referendo, teneantur, & obligati sint in dictis terminis ipsis Campariis solvere dictum salarium ad computum superscriptum & praefati D. officiales, Magnificus D. Praetor, & quilibet eorum, sint iudices competentes, cogere, & compellere possint quamlibet personam, ad id remittentem summarie.

Item, quod si filius familias, eligi contingerit in Camparium, non admittatur, nisi fuerit de consensu sui patris. & nisi pater habuerit in bonis illam quantitatem, & eo modo quam habere debet camparius quarterii, uel loci, aut uillae ut supra, Et intelligatur habere dictam quantitatem in bonis sufficienter, quo ad ipsam campariam recipiendam, si pater habuerit ut supra, quod cognosci debeat eo modo & ordine quo cognoscitur de aliis campariis ut supra, & patet in distincte pro filio teneatur.

Item, quod camparii quarteriorum, & locorum, siue uillarum, & ut supra, non teneantur ad restitutionem damnorum in domibus, molendinis, & lamis, datorum aliquo tempore.

Item, quod si camparius alicuius quarterii, uel uillae & ut supra fecerit restitutionem alicuius damni dati, uel aliquid soluerit pro aliquo damno, & aliquo tempore, ille qui dictum damnum dederit inueniretur, uel de eius bonis ille camparius per quem

dicta restitutio facta fuerit, uel aliquid solutum fue-
rit, possit consequi solutionem de omni eo, quod
soluerit ipsa occasione contra ipsum qui dictum
damnum dederit, & eius bona, & de omnibus ex-
pensis & ei campario summariam in hoc officiales
predicti teneantur facere ratione, tam contra per-
sonam quam contra eius bona, qui dictum dam-
num dederit, reiectis caualationibus quibuscunque
& sola facti ueritate inspecta, tam die feriato, quam
non feriato.

Item quod dicti camparii constituti, ad custodiam
teneantur omnia, & singula damna, per eos inuen-
ta notificare, & delinquentes, seu damnum dan-
tes, eos quos inuenerint accusare, coram officio
dictorum officialium, uidelicet camparii habitan-
tes in clausis Laudæ infra octo dies, & in Episco-
pato Laudæ infra duodecim dies, postquam inue-
nerint damnum, sub pena pro quolibet, & quali-
bet uice limitata, & terminata per infra scriptos or-
dines. §. Et dicto tempore elapso, camparii possint
accusari, hoc tamen intellecto, quod dicti officiales, &
maior pars eorum, possint ex officio suo procede-
re, ad inueniendum & puniendum delinquentem
seu qui damnum dederit.

Item, quod nullus camparius, praesumat facere pa-
ctum, nec conventionem cum aliquo communi quar-
terii, uel uillæ, & uersupra, cuius fuerit camparius,
nec cum aliqua persona pro ipso communi, de non
accusando damnū dantem, uel de non denuntian-
do damna data, uel quod communia quorum sunt cam-
parii

parii obligati sint soluere condemnationes, quæ de
eo fuerunt factæ pro aliquibus commissis, uel omif-
sis per ipsos camparios, contra formam præsentis
ordinum Communitatis Laudæ, sub pena quilibet cam-
pario librarum uiginti imperialium pro quolibet ui-
ce, & Communitati ipsius quarterii, seu uillæ li-
brarum uiginti imperialium. §. Et de predictis ha-
beant dicti officiales absolutam & singularem Bai-
liam inquirendi, procedendi, & condemnandi eis
modis, quibus & prout eis dictis officialibus uide-
bitur conuenire. §. Et quilibet possit esse accusator,
seu denunciator, & admittatur etiam quilibet de
loco, uel uilla, cuius erit camparius accusatus, in-
quisitus, uel denunciatus, ad testificandum contra
dictum camparium, etiam si cum eo factum fuisset
pactum predictum, seu conuentio predicta, & ta-
lis accusans absolutus esse intelligatur ipso iure ab
omni pena, quam alias incursum fuisset vigore præ-
sentis ordinis.

Item, quod si quis camparius aliquid receperit, p-
se, uel per submissam personam, ab aliqua persona
communi & uersupra, ut omittat aliquam accusam,
uel taceat aliquam personam, quæ damnum dedisset,
aut taceat damnam, quod sciuerit ipse campa-
rius, condemnetur in quadruplo eius, quod recepisset
& ipso iure priuatus sit, ab omni officio campariæ
usque ad quinque annos proxime secuturos, saluis
aliis pænis appostitis per præsentem ordinem contra
camparios omitentes, uel negligentes. §. Et adhi-
beatur fides ei qui tributum dedisset, cum eius sa-
cramento contra camparium arbitrio tunc D. officialium.

Item, quòd si camparius alicuius quarterii, uel uille, cassaretur ab officio, uel moriretur, uel efficeretur inhabilis, uel se absentaret à territorio Laudæ, uel in carceribus poneretur, còmunè illius quarterii, uel uillæ, & ut supra, alium eius loco sufficientem constituere, & consignare teneatur, infra terminum assignandum per dictos officiales, uel maiore partem eorum, sub pœna librarum uiginti quinque imperialium pro qualibet uice. §. Hoc addito q̄ còmunitas illa, cuius talis camparius moriretur, uel incarceratus, uel in habilis esset, uel qui recessisset, teneatur notificare officio dictorum D. officialium talen conlitionem dicti camparii infra octo dies sub pœna librarum decem imperialium.

Item, quòd non possint dicti camparii, nec dicta còmunia quarterii, & ut supra, nec aliquis eorum, al legare damnnum datum, in aliqua re fore datum per personam damnificatam, & restitutionem petentem siuè ad eius instantiam, sed si persona damnificata, siuè eius legitimus nuntius, iurauerit ipsum damnnum non per se, nec ad eius instantiam, sed per alium datum esse, sibi fides plena adhibeatur, super qualitate, specie, ac modo damni dati, & quòd per alium fuerit, datum, nec etiam profit dictus camparius, nec còmunitatibus negare rem damnificatam esse, seu fuisse in suo territorio, uel curte, seu guardia, inò personæ damnificatæ fides adhibeatur super hoc, saluo q̄ camparius, & còmunitas, possit probare contrarium, & aliàs non admittatur super huiusmodi exceptionibus.

Item, quòd si quis camparius alicuius quarterii, uel uille & ut supra, omiserit notificare infra terminum limitatum, aliquem, quem inuenerit dare damnnum, uel facere contra presentes ordines, uel si omiserit notificare damnna data per eum inuenta, etiam si non inuenerit damnificantem, uel non uiderit dictum damnnum, condemnatur in primis duobus casibus in duplo eius quo condemnari debuisset dator dicti damni, & in duplum damni dati damnnum passo, & in tertio casu condemnatur ad restitutionem damni dati damnnum passo in duplum, saluo q̄ si infra decem dies reperitur dictus damni dator, tunc dictus camparius non condemnatur in aliquo. §. Teneatur etiam quilibet camparius, tam specialis, quàm alicuius quarterii, uel uillæ, & ut supra incontinenti manifestare personæ damnificatæ damnnum sibi datum, & personam que illud dederit, si scierit, sub pœna librarum quinque imperialium pro quolibet uice.

Item quis camparius, damnnum dederit in aliquibus rebus, condemnatur in duplum eius, quo condemnaretur si non esset camparius.

DE ACCVSATIONIBVS

pro damnis datis.

Statuimus: quòd dominus, possessor, colonus, siuè massarius, partarius, fictabilis, uel inquilinus, emphiteota, aut feudatarius, eorumque tutor, & curator, & quilibet de sua familia, etiam factor extra domum exiens cuiuscunque sexus existat, tamen annorum quatuordecim, socer, &

fororius, agnati, & cognati, usq; ad quartum gradum includiue, accusare possit quemlibet, quem inuenerint damnum dare, uel dedisse in re aliqua saluo quod ille de familia, talem accusationem dare non possit, sine consensu capitis familiaris, si fuerit in ciuitate, uel districtu Laudæ, & si dicatur non esse in ciuitate, uel districtu Laudæ bene dare possit, & super ea procedatur, nisi remissa fuerit per ipsum caput familiaris, uel eius nuntium, aut per accusatorem, cum consensu tamen unius ex proximioribus capitis familiaris, in casu absentia patris familiaris.

Item, quod quilibet intelligatur de familia illius, cum quo & ad cuius cibum, & potum uixerit, & steterit, quo ad, effectum statuti precedentis tantum. Et si negatum fuerit, aliquem esse de familia alicuius, satisfiat si ille de cuius familia esse dicatur, hoc affirmet per sacramentum, uel per alias legitimas probationes doceatur, & si negatum non fuerit adhibeatur ei fides, qui se de alterius familia asseruerit.

QUALITER QUESTIO ætatis sit decidenda.

STatuimus, quod si de ætate alicuius persone dubium fuerit, seu controuerfia coram dictis officialibus, possint, & debeant ipsi officiales terminare & arbitrium determinandi habeant, per aspectum persone, & per illas coniecturas, secundum quod eis uidebitur de eadē persona, quo ad effectū statuti precedentis, de accusationibus pro damnis datis.

QUOD EX PROCESSU SV.
per accusatōne facto nullum fiat præiudicium proprietati nec possessioni.

STatuimus, quod per aliquam condemnationem, uel sententiam, uel absolutionem, uel processum quouis modo factam, siue factum, & tam hactenus quam in futurum per præfatos officiales, uel maiorem partem eorum, damnorum datorum, uel per D. Potestatem Laudæ iudicem appellationum ipsarum sententiarum, damnorum datorum, uel coram eis, pro ipsis causis, nullum generetur, nec generari intelligatur præiudicium, uel damnum alicui persone, collegio, uel uniuersitati, in proprietate, uel possessione, seu quasi, alicuius rei mobilis, uel immobilis, iuris, seu seruitutis, cuius occasione talis condemnatio, absolutio, uel sententia, seu processus, facta, uel factus, appareat, Nulla lege, causa, uel exceptione obstante.

DE TERMINO PETENDI restitutionem damni contra camparium uel commune.

Item, quod nullus exaudiatur contra camparium aliquem, nec contra commune alicuius quarterii, uel uillæ, & ut supra, ad petendum restitutionem alicuius damni, nisi infra unum mensem à tempore damni dati, ipsa restituta in iudicio fuerit requisita.

QUOD INTEROGATVS NOMEN
& cognomen teneatur interroganti exprimere.

STatuimus, quod si quis inuentus fuerit, in aliquo damno, & interrogatus fuerit, teneatur nomen &

cognomen suum, & sociorum, si aliquos haberet, & numerum bestiarum, in damno inuentarum, & nomen, & cognomen illius, cuius bestia essent, dicere, & declarare cuiuslibet habenti auctoritatem accusandi de ipso damno, & si contraxerit condemnatur in duplo eius quo ipse, & focii sui, & dominus bestiarum condemnari deberent, pro ipso damno. §. Et liceat cuiuslibet habenti auctoritatem accusandi accipere pignus, uel aliquam bestiam, cuiuslibet persona non uolenti declarare nomina, & cognomina eius & sociorum suorum, & numerum bestiarum, & nomina, & cognomina, illius, cuius dicta bestia essent. §. Quod pignus, uel bestiam dictus pignorat, teneatur ipsa die, uel sequenti presentare coram officio praefatorum officialium, quo ad habitantes in clauis, Quo uero ad habitantes in Episcopatu, termino trium dierum sub poena librarum quinque imperialium, saluo q. si talis persona quae praedicta, uel aliquod praedictorum recusat dicere, & declarare, ut supra infra tertiam diem, comparuerit coram officio praefatorum officialium, & dixerit & declarauerit uoluntarie ea de quibus interrogatus fuerit, tunc poena dupli sibi remittatur, & tantum in simplo condemnatur, & habeat regressum contra socios suos, & dominum bestiarum, de eo, quod pro ipsorum poena per soluere coactus fuerit §. Et si quis mutauerit sibi nomen, uel cognomen puniatur poena librarum uiginti imperialium. Hoc intellecto quod praesens dispositio non habeat locum contra minorem aetate quatuordecim, nisi quo ad possendum sibi accipere pignus, uel bestiam. §. Et si aliqua bestia inuenta fuerit damnum dare, possint

possint dictae Bestiae seu aliqua, seu aliqua ex eis, conduceri propria auctoritate, ad hospitium, & ibi illas consignare dummodo demumtur dicto officio D. officialium termino de quosupra debite referendo.

QVOD D. OFFICIALES TENEANTVR IRE AD UIDENDUM LOCUM.

STATUIMVS quod dicti officiales, uel maior pars eorum, si fuerint requisiti, teneantur eligere unum ex ipsis, qui habeat ire ad uidendum, & examinandum quemlibet locum damni, uel delicti comissi, de quo questio uertatur, seu discordia, coram eis. Verum sit in eo loco datum damnus, uel ne, uel utrum sit talis locus, in quo poterit comitti illud delictum praetensum, & antequam uisus fuerit dictus locus ut supra, & determinatum fuerit per illos qui uenerint ad uidendum praedicta, Nulla condemnatio fieri possit contra illum, qui petierit dictum locum uideri, & si facta fuerit, ipso iure sit nulla, & nunquam exigatur, dummodo pro posse suo, qui petierit dictum locum uideri procuret quod officiales praedicti, uel aliquis eorum, infra terminum octo dierum, a die accusationis deductae ad notitiam ipsius accusari, eat ad uidendum locum, aliter procedatur perinde, ac si non esset petitus aliquis officialis. §. Et ipse officialis habeat, & habere debeat, pro suo salario eundi ad dictum locum, solidos quadraginta imperialium qualibet die, & notarius solidos uiginti ultra expensas cibarias soluendas per partem petentem locum uideri, quas postea ei restituere teneatur pars aduersa si succubuerit.

DE OBLATIONE AESTIMATIONIS
DAMNI DATI.

STatuimus, quod si ab aliqua persona, uel cōmuni-
tate per aliquem cuiusvis conditionis, restituti-
o damni peteretur, ultra illā quantitātē, de qua dam-
num passus, cū sacramento fides adhibeatur secun-
dum formam ordinis, & ille contra quem peteretur
ad euitandas expensas aestimationis, se offeret pe-
tenti ad aliquam quantitatem persolendam pro
emendatione ipsius damni, si ipse petens restituti-
onē de ea quantitate oblata nō contentetur, tunc
ipsam damnū aestimetur secundum formam praes-
sentū ordinis, & si aestimatio facta non fuerit ultra
quantitatē oblatam, petens restitutionē predictam
persoluat omnes expensas, parti aduersae factas cir-
ca ipsam aestimationem, & si ipsa aestimatio, ultra
quantitatem oblatam fieret, tunc ipse, contra quem
restitutio petita fuit ad eas expensas factas circa
aestimationem predictam, teneatur.

DE MODO ET FORMA

aestimandi damna data.

STatuimus, quod in causis damnorum datorū ubi
dubitari contingit de damno dato, uel de quan-
titate damni dati, officiales uel duo saltem ex eis
requiriti, teneantur compellere partes, ad eligendum
duas personas uidelicet unam pro parte, quae ex-
pensis succumbentis ire debeant, ubi damnū da-
tum allegatur, & diligenter considerare, an damnū
datum fuerit & in qua quantitate, & secundū quod
inuenierint referre debeant dictis D. officialibus, in
scriptis cū iuramento. §. Possit tamen etiam unica
tantū psona eligi, si partes ita conuenierint, secundū
cuius

32
cuius, uel quorum relationem, dicti D. officiales te-
neantur procedere ad abolitionem, uel condemna-
tionem si personae electae fuerint concordēs. §. si au-
tem discordēs fuerint eligunt per dictos D. officia-
les, seu per duos ex eis, ut supra, Tertius, pariter ex-
pensis succumbētis, secundū cuius relationem cū
iuramento in scriptis fiendū dicti D. officiales om-
nino nulla penitus exceptione admissa, & etiā non
obstāte statuto de sapiētibus dandis, teneantur. ab
soluere, uel condēnare, Et praedicta procedāt tam in
damnis quae oculata fide uideri possunt q̄ etiam in
damnis quae possunt iudicio intellectus cōsiderari.

QVOD NULLA QVADRV-
pes dare debeat damnū.

STatuimus, quod si aliqua quadrupes magna usq̄
ad magnitudinem Suis inclusiue, damnū dedit,
in solatis stratarum publicarum, uel aliarum singu-
larum personarum, condemnentur dominus, tenetor,
uel possessor, uel custos dictarum bestiarum, in soli-
dis quinque pro qualibet bestia, & pro qualibet ui-
ce, si damnū dederit de die, & si de nocte dupliciter
tenetur poena. §. In buccis uerō & fabis, de primo se-
cūdo folio, & similiter in oniciis condēnetur in soli-
dis decē imperialiū si fuerit de die, & si de nocte in
solidis uiginti quinque imperialium, & si in hortis,
pratis, broliis ronchis & uitibus, dum tenfer erunt
usq̄ue per totum mensem octobris, condemnentur
in solidis quindēcim imperialium, si fuerit de die,
& si de nocte, poena duplicetur. §. Si uerō in
uitibus nouellis, quae nondum tenfer sint, uel in
aliquibus arboribus Moris, uel aliis arboribus fru-

Et feris inferis condemnentur in solidis viginti impenalis si de die, & si de nocte poena duplicetur. §. Et si in aliquibus feminis, uel aliis fructibus cum pestibus in quibus intelligatur etiam choua, scaphi metax, seu aceru bladorum, & leguminum, & uarum existentium in capris, siue in arceis, uel sedimibus condemnentur in solidis triginta si de die, & si de nocte, in libris tribus. §. Si uero fuerint bestiae minutae, ut sunt caprae hirci, oues, & agni, quae damnum dederint in dictis rebus, condemnentur dominus & ut supra in medietate dictarum poenarum, saluo quod pro hircis, & capris, & pascualibus, & damnum dantibus, in uitis, hortis, uel broliis condemnentur ad modum bestiarum grossarum. §. Et ulterius condemnentur in quolibet casu casum praedictorum ad restitutionem damni damnum passo in duplum.

DE POENIS CONTRA

personas damnun dantes.

STatuimus, quod nullus audeat, uel praesumat de alienis rapicis, uel rapis, capere, sub poena solidorum quinque imperialium, & si in corbellis uel fasso, in solidis duodecim imperialium & si cum sacco in solidis triginta imperialium. §. De sceno existente in prato alieno, uel in herba seminata pro pascendo bestias, uel herba prati, uel uicia, uel de alienis oleribus in fasso uel branchis, in solidis viginti quinque imperialium, & si cum equo in turfa, uel in facis, sub poena solidorum quinquaginta imperialium, & si cum plaustro, sub poena librarum quindecim imperialium. §. Si uero in cicibus, uel aliis leguminibus,

53
feu bladis grossis, & minutis pendentibus, uel secaris in fasso, uel in branchis, sub poena solidorum viginti quinque imperialium, & si cum Equo in Turfa uel in facis, sub poena librarum quinque imperialium, & si cum plaustro sub poena librarum viginti imperialium. §. Et praedictae poenae, si fuerint de nocte, duplicentur, & in praedictis casibus poena habeat locum pro quolibet, & qualibet uice, & in quolibet praedictorum casuum, condemnentur damnum faciens ad restitutionem damni in duplum passo

DE EODEM.

STatuimus, quod nemo audeat, uel praesumat incidere, extirpare, uel sgabare, uel scauezare in toto uel in parte, aliquas arbores agabatas cuiuscunque generis sint, super alieno, quae intelligantur esse agabatae post primum talium factum de eis, sub poena cuiuslibet contrafacienti qualibet uice, & pro qualibet arbore, solidorum quinquaginta imperialium, neque extirpare, incidere, uel scauezare, in toto uel in parte, aliquos plantonos, uel manegias, sub poena solidorum quindecim imperialium cuiuslibet contrafacienti, qualibet uice, & pro quolibet plantono. §. Et ad dictam poenam teneatur, & condemnentur quilibet incidens sgabans & scaueciens ut supra singulari congrue referendo, dato, quod non exportauerit. §. Similiter etiam condemnentur quilibet exportans, uel conducens, dato, quod non fuisset inuentus incidere, sgabare, scauezare, aut extirpare, uel aliter damnun dare. §. Si uero tantum incidit de ramis dictarum arborum apertis pro plantonibus, uel rangonis, uel manegias, sciendis, condemnentur, pro quolibet plantono, uel Rangono, seu man-

negia, in solidis quinque imperialium. §. Si uerò
incident de stropellis super dictis plantis, existentibus,
condemnetur in denariis sex pro quolibet stropello
§. Et ulterius condemnetur. In quolibet prædictorum
casuum, ad restitutionem damni in duplum
damnum passo, & prædictæ pœnæ, si fuerit
de nocte, duplicentur.

DE EODEM.

STatuimus, quòd nemo audeat sbrocate seu face-
re frascas in alienis Arboribus, ut vulgo dicitur,
da cima, in toto, uel in parte, sub pœna solidorum
quadraginta imperialium pro qualibet planta, & si
in arbore agabata, condemnetur in solidis triginta
imperialium pro qualibet planta, & qualibet uice,
si de die, & si de nocte pœna duplicetur, & ad res-
tutionem damni in duplum datum passo.

DE EODEM.

STatuimus, quòd si qua persona, in aliena uirea
extirpauerit, uel amouerit aliquos Rangonos, uel
palos, uel manegias, de alienis uitibus, & qui esse-
rent ad alienas uites, seu exportauerit, dato quòd
ipse non extirpauerit, condemnetur pro quolibet
rangono, uel palo, uel manegia, qualibet uice, in so-
lidis tribus imperialium, & ad restitutionem damni
damnum passo in duplum, in quam pœnam iurur-
rant & incumisse intelligantur, etiam massarii & alii
de eorum familia, qui postquam fuerint examinati
de massantio, siue de per se licentiam acceperint,
amouerint, uel extirpauerint de Rangonibus, uel
palis

palis, uel manegis existentibus uel qui extiterant
ad uites dominorum suorum.

QVOD LA VDENSIS TENEA-

tur pro forensi damnum dante, uel
ei auxilium præstante.

STatuimus, quòd si quis Laudensis, reperiretur
in comitiu, cum aliquo forensi, & reperiretur dis-
ctus forensis comittere prædicta seu aliqua alia
damna, teneatur ipse laudensis ad pœnam pro fo-
rensi, Et ad eandem pœnam laudenses dantes, præ-
stantes uel accomodantes, dictis forensibus, & siue
etiam stipendiatis equam, uel equos à salma, aut
nauem, plaustrum, uel carretam, pro abducendo
dicta ligna, rangonos, palos, uel plantonos, uel
manegias, ut supra, teneantur & obligati sint pro
ipsis forensibus, & stipendiatis prædicta comitenti-
bus nisi accomodantes probet id fecisse bona fide,

DE EODEM.

STatuimus, quòd si quis intulerit damnum, in ali-
quibus cecis, siue postillis manu factis, arearum,
sedimentum broliorum, & hortorum, condemne-
tur in solidis quinque imperialium si de die, & si de
nocte fuerit pœna duplicetur. §. Si uerò in aliis ce-
cis campestribus condemnetur in solidis decem
octo imperialium, & si fuerit de nocte duplicetur
pœna, & in quolibet prædictorum casuum ad res-
tutionem damni dati in duplum datum passo.

DE EODEM.

STatuimus, quòd si qua persona aetatis annorum quatuordecim, uel supra, uenit, uel repertus fuerit ire, uel iuisse, uel damnum dare, uel dedisse, in hortis, uel broliis alienis, condemnatur in libris quatuor imperialium pro qualibet uice, si fuerit de die & si de nocte pœna duplicetur. §. Si uerò incidierit, uel extirpauerit, uel fregerit uel repertus fuerit, incidere, uel frangere aliquam plantam, uel de Ramis ipsarum arborum, in omni casu pœna duplicetur si de die, uel si de nocte ut supra, Et in quocunque casu condemnatur ad restitutionem damni dampnum passio. §. Et si fuerint duo, uel plures, focii, qui iuerint, uel damnum dederint ut supra, & unus, uel plures ex eis, accusauerint uel denuntiauerint confocios suos, qui prædicta comiserint infra decem dies post prædicta comissa ut supra (dam modo non fuerint accusati, uel denunciati per aliam personam) ipse, & ipsi sic accusantes, uel denuntiantes confocium, uel confocios suos, sint absoluti à dictis pœnis, & consequantur, & luentur medietatem pœnæ, in qua incidierint prædicti sic accusati uel denunciati, & alia medietas distribuatur secundam dispositionem presentium statutorum, & cuiuslibet sic accusanti, uel denuncianti confocios suos, ut supra credatur cum sacramento suo, arbitrio D. officialium.

DE EODEM.

STatuimus, quòd si quis in alieno fundo incidierit, uel extirpauerit, uel repertus fuerit incidere, uel extirpare aliquam plantam uitis, uel arboris

existentis pro Opio, uel Opium ad aliquam Vitem uel plantam aliquam alterius arboris fructifera, uel plantæ pro fructificatio cuiuscunque generis sit, uel plantam aliquam arboris Mori, Onici, uel Opii, condemnatur pro qualibet planta in libris sex imperialium. §. Si uerò tantum fregerit de Ramis ipsarum arborum, uel Vitium condemnatur. in solidis quadraginta imperialium, pro qualibet & qualibet uice. §. Hæc tamen dispositio non habeat locum, in Cerefoliis paruis, quæ nascuntur per closos, & extirpantur pro ponendo ad uites, & in quolibet casu prædicto condemnatur ad restitutionem damni in duplum passio dampnum.

DE EODEM.

STatuimus, quòd si quis in alieno fundo incidierit, uel extirpauerit, uel scaueauerit, uel exportauerit, aliquam plantam, uel plantas arborum, cuiuscunque generis sint, puniatur qualibet uice, & pro qualibet planta si fuerit grossitie, unius canthemini in libris quatuor imperialium, & si fuerit grossitie minoris unius cantheri, sed grossitie brachii hominis, condemnatur in solidis quadraginta imperialium, si uerò fuerit minoris grossitie brachii hominis, condemnatur in solidis triginti imperialium. Et prædictæ pœnæ si fuerit de nocte, duplicentur, & ulterius condemnatur ad restitutionem damni in duplum dampnum passio.

DE EODEM.

STatuimus, quòd si quis in alieno fundo incidierit, uel extirpauerit, uel repertus fuerit incidere, uel extirpare aliquam plantam uitis, uel arboris

cum q̄ generis sint, acceptit in campis, vineis, bro-
liis, hortis, uel roncibus alienis, condemnatur. in soli-
dis decem imperialium. §. Et si de uitibus uuas
exportauerit condemnatur pro quolibet grapello
usque ad 1 grapellos octo, in solidis duobus imperia-
lium. §. & si in rociis in solidis uiginti imperialium
pro quolibet rocio, & si cū corbellis in solidis qua-
draginta imperialium, & si in sacco condemnatur.
In libris quatuor imperialium, & si cum equo in li-
bris decem imperialium, & si cum plastro uel car-
reta in libris uiginti quinque imperialium. §. Et idē
habeat locū in aliis fructibus singula singulis con-
gruē referendo. §. Et si quis acceptit de alienis so-
lis Moronorum, condemnatur in solidis quinque
imperialium pro qualibet libra, Et si prædicta, uel
aliquid prædictorū commissum fuerit, de nocte, pec-
na duplicetur, & in quolibet prædictorum casuum,
condemnetur ad restitutionem damni damni pas-
so in duplum. §. Et prædicta non habeant locum
contra mulieres grauidas dum modo non exportent
Uuas, uel alios fructus. §. Et si qua p̄sona duxerit
canem in uitibus alienis, tempore quo sunt ma-
turae. Vux usque ad uindemias finitas, condem-
netur in solidis decem imperialium pro quolibet
& qualibet uice, & ne no intelligatur ducere, nisi
ipsa persona intrauerit uites, & ad restitutionem
damni in duplum damnum passo.

DE EODEM.

Statuimus, quod aliquo tempore per aliquam per-
sonam, non ponatur, nec poni possit, nec debeat
ignis pro comburendo in Lamis, nemoribus, uel
fabis

fabis alienis, nec aliquibus locis confinantibus cū
ipsis lamis nemoribus, uel fabis sub pena cuius-
libet contrasacientis, qualibet uice librarum decem
imperialium, & ulterius condemnatur ad restituti-
onem damni dati in duplum damnum passo.

DE EODEM.

Statuimus, quod si quis incidit in alieno Bu-
scho, campo seu prato, aut de eis exportauerit, uel
abduxerit ligna aliqua à carega hominis infra, si fue-
rint ligna ab igne tantum, condemnatur in solidis
quatuor imperialium pro quolibet, & qualibet uice.
§. Si uero incidit, aut exportauerit à carega ho-
minis supra, usque ad quantitatem unius cauallae,
condemnetur in solidis triginta imperialium. §.
Si uero incidit, aut exportauerit in quantitate uni-
us carretæ, condemnatur in libris sex imperialium
pro qualibet carretæ. §. Si uero in quantitate unius
plautri, in libris decem imperialium. §. Et pro qua-
cunque nauicula in libris triginta imperialium. §.
Et pro quacunque naui magna, in libris quinqua-
ginta imperialium & in quolibet prædictorum ca-
suum condemnatur, ad restitutionem damni in
duplum damnum passo & si fuerit de nocte pec-
nae supra scriptæ duplicentur. §. & si quis fecauerit,
uel acceptit patucium, uel paleam, uel stipulas su-
per alieno, condemnatur si fuerit quantitatis unius
fassi, in solidis decem imperialium, & si quantitatis
unius turlic in solidis uiginti imperialium, & si uni-
us carretæ in libris quatuor, & si unius plautri in
libris octo imperialium, & in quolibet prædictorū
casuum condemnatur, similiter dans damnum in
duplum damnum passo.

DE EODEM.

STatuimus, quòd si per aliquam personam iurisdictionis Laudæ fide dignam, arbitrio dictorum officialium, denuntiatum fuerit officio præfatorum officialium, quod aliquis conduxerit, uel conduci fecerit, uel habuerit, aut portauerit, ligna in quavis quantitate, quæ uel ligna, & eorum quantitatem persona denuntiata dicat, & per sacramentum asseruerit, se uidisse, & credere, quòd sint de suis, uel de illis domini sui, dicti officiales, uel aliquis eorum, uinculo sacramenti, teneantur illico, citari facere personam denuntiatam, & diligenter, & caute perquirere, ubi ipsa ligna acceperit, uel accipi fecerit, aut accepta fuerint, dâdo sibi terminum, quem eis officialibus, uel alteri eorum competentem uidebitur, ad hoc probandum, §. Et si ipsa persona denunciata non probauerit, uel non ostenderit, ubi ipsa ligna potuerit impunè accipere, uel accipi facere, aut ubi impunè accepta fuerint dicta ligna, credantur, & præsumantur esse accepta, in damnum contra formam ordinum, & condemnentur denunciatus in poenis secundum formam superscriptorum ordinum loquentium de poena accipientis, uel extirpantis ligna, secundum qualitatem, & quantitatem lignorum, prout in dictis ordinibus continetur. §. Idem seruetur fiat, & locum habeat, ut arboribus Moris, Opis, Onicis, & aliis quibuscunque arboribus fructiferis, & non fructiferis, alicui extirpatis, & exportatis, & etiam de sceno stipula, herba, palea, bladis, leguminibus, uua uino, fructibus quibuscunque, & Moronorum foliis, considerata eorum quantitate, & dispositione, & forma ordinum, de his mentionem facientium, §. Et

§. Et dicti officiales possint etiam inquirere ab introductentibus in ciuitate super prædictis, & quolibet prædictorum.

DE EODEM.

STatuimus, quòd si aliqua persona receptauerit in domo, uel in cortili suo proprio, uel conducto, aliquam quantitatem lignorum ab aliqua persona, quæ uersimiliter præsumi possit, dicta ligna in alieno accepisse, condemnentur in libris decem imperialium. §. Et quilibet præsumatur uersimiliter ligna in alieno accepisse, qui non habeat aliqua nemora propria, uel conducta, uel possessiones proprias, uel conductas, uel ad massarium, ex quibus uersimiliter possent dicta ligna esse accepta. §. Et præsens dispositio extendatur, & locum habeat, in receptantibus quoscunque fructus, cuiuscunque manerici sint, & alias res, prout in præcedenti statuto, nisi receptans probauerit ligna, uel alias res, licitè habitas fuisse.

DE EODEM.

STatuimus, quòd si in domo, uel in cortili suo proprio, uel conducto, alicuius personæ, reperta fuerit aliqua quantitas lignorum cuiuscunque generis existerit, quæ præsumatur in alieno fuisse accepta, & ipsa talis persona per præfatos officiales, uel aliquos eorum, interrogata fuerit, quis ea ligna recepisset, & per eam responsum fuerit, nescire, tunc & eo casu præsumatur illa talis persona, quæ in illo cortili habitat tantum culpabilis, & in dolo esse, & tunc per præfatos officiales & ut supra, con-

demnetur in pœna contenta in præsentibus ordinibus iuxta eorum qualitatem, & quantitatem. §. Et idem feruetur, fiat, & locum habeat, de stipula, fœno, herba, palea, bladis, & leguminibus, vva, uino, fructibus quibuscunque, considerata eorum qualitate, & dispositione, & forma ordinũ de his facientium mentionem. Et talis persona nõ incurrat in dictis pœnis, si ipsam talem quantitatem lignorum, & rerum ut supra debite referendo repositarũ, termino unius diei, quõ in clausis, & termino tridui, quõ in Episcopatu, notificauerit officio præfatorum officialium.

DE EODEM.

ET quia in agro Laudensi, ex Terris percipi non possunt fructus, absque maxima impensã, in fabricando, ac manutendo in castra, leuatis, clauicis, Nutuacis, Arzenos, & alia ædificia, pro conducenda aqua, & irrigandis ipsis teris, propterea ad reprimendum malorum hominum temeritatem, qui in dictis ædificiis damna dare audent.

STATUIMUS, quõd nullus præsumat, damnũ dare in Ripis, in castris, uſcheriis, fundis, leuatis, Arzenis, Nutuacis, uel clauicis, uel aliis ædificiis, sub pœna cuiuslibet contrafacienti, si damnũ fuerit à solidis decem imperialium infra, librarum decem imperialium, & si à solidis decem vsque ad solidos uiginti imperialium, in libris uiginti, & si à solidis uiginti, usque ad quadraginta, in libris triginta imperialium, & si à solidis quadraginta supra,

38
pra, condemnatur in libris quinquaginta imperialium, & in quolibet prædictorum casuum condemnatur ad restitutionem damni duplicati damnũ passo.

DE EODEM.

STATUIMUS, quõd si aqua Rugia, alicuius personæ decursum fecerit in alieno prædio, & damnũ dederit, siue in Bladis, siue in pratis, aut leguminibus, uel aliis quibuscunque rebus, condemnatur habens, uel habentes facere in ipsa Rugia, ad restitutionem damni in duplum damnũ passo, Saluo & intellectu, quõd si apparuerit, uel ostenderit, quõd illud damnũ euenierit ex dolo, culpa, uel negligentia alicuius personæ, uel aliquarũ personarum, condemnatur, uel condemnentur ad restitutionem damni in quadruplum damnũ passo. §. Et non intelligatur damnũ, si euenierit ex aliqua Topinaria, quæ improuisa apparuerit in Ripa Rugia, uel ex inundatione aquæ, cum de facili non possit eis prouideri, dummodo ipse, uel ipsi habentes facere in ipsa Rugia, fecerint debitas prouisiones ipsi Rugia, de incaltris, fughis, & foratoris, pro obuiando ipsis inundationibus, arbitrio præfatorum officialium.

DE EODEM.

STATUIMUS, quõd pœna sit facienti, uel permittenti ascendere super stratum, uel uiam, seu accessum, uel super terras uicini feminatas, uel non

aquam, quam aqua adquat, refecat, uel macinat, seu ad aquam, refecat, uel macinari faciat, librarum trium imperialium pro quolibet loco ad aquam, & qualibet uice, & etiam condemnatur ad reparationem illius stratae, accessus, seu uiae, in parte, qua damnum fecisset, & ad restitutionem damni damnum passo in duplum.

DE EODEM.

STatuimus, quod si aliqua persona, alicui terras suas debito tempore irriganti, aliquod impedimentum fecerit, aquam ad proprias suas terras, seu ad alienas diuertendo, uel aliter impediendo, puniatur talis persona impediens in libris decem imperialium pro qualibet uice, & ulterius ad restitutionem damni in duplum damnum passo, & si hoc factum fuerit de nocte, poena duplicetur.

DE EODEM.

STatuimus, quod nullus audeat transferre terram alienam feminatam, pratium, uineatam, uel sedimina, cum plauistro, uel carreta, uel aliis bestijs, sub poena solidorum decem imperialium pro qualibet uice. §. Si uero per terram uacuum, bushiam, uel fabiam, aut lamiam, condemnatur in solidis quatuor imperialium, Quae omnes poenae duplicentur ubicunque fierent praedicta praesente & contradicente domino, possessore, uel cultore dictae rei, uel aliquo de eorum familia, & in quolibet casu, teneatur ad restitutionem damni in duplum damnum passo pro qualibet uice.

DE EODEM.

STatuimus, quod si quis intrauerit hortum, siue Brolium alicuius clam, aliterquam per hostium, siue portam, condemnetur in libris tribus imperialium, & ulterius ad damnum in duplum damnum passo.

DE EODEM.

STatuimus, quod omnes fictabiles, Massarii, siue Bracentes, teneantur facere, & man tenere sepes circa curtilia sua, altitudinis cubitorum quatuor ad minus, ad effectum, ut eorum animalia non discurrant ad dandum damna. Et hoc sub poena solidorum quinquaginta imperialium pro quolibet, & qualibet uice.

DE VIIS PVBLICIS, SEV

priuatis, accessibus, & pontibus
manutendis.

STatuimus, quod quilibet commune Castrum loci, uel uillae, & qualibet domus, seu Caplina separata Episcopatus, & iurisdictionis Lauda, teneatur, & debeat secundum quod se extendunt territoria sua, exceptis uia Mediolanensi, Papiensi, Placentina, Cremonensi, & Monzacha, & Cremenensi, aptare & aptas tenere uias publicas, uel priuatas, accessus, & pontes positos, & existentes per eorum territoria, sic quod per eas uias, accessus, & pontes, toto tempore anni, quilibet cum plaustris, bobus, equis, & aliis animalibus, ire, & redire possit, sic quod amoueat causa damnum

dan di cundo, equos, boues, plaustra, uel alia animalia ducendo, per terras alienas, Saluo quod si aliqua singularis persona stratum, uel accessum, uel pontem aptare teneretur prope suas terras, illa singularis persona quantum ei tangit, teneatur illas stratas, & accessus, & pontes, tenere aptatos suis expensis, secundum dispositionem Communis illius loci, in cuius territorio situate fuerint dicte strata, accessus, & Pontes, & hoc sub pena cuiuslibet Comuni cuiuslibet Castri, seu Ville, & ut supra librum quinque imperialium, & cuiuslibet Capitanie, seu singulari persone, solidorum quinquaginta imperialium. §. Et ulterius teneantur ad reparationem uiae, accessus, & pontis infra terminum, iuxta quantitatem operis, arbitrio dictorum D. officialium statuendum sub eadem pena.

DE EODEM.

Statuimus, quod quilibet Comune Episcopatus Laudae, ac etiam quilibet persona particularis claustrorum Laudae, descripta in libro factae Communitatis Laudae, teneantur, & debeat aptare, & aptatas tenere stratas in eo libro descriptas, iuxta comparatum factam, seu sciendum sub pena cuiuslibet Comuni librarum decem imperialium, & cuiuslibet personae particulari librarum trium imperialium pro qualibet uice, qua praedicta facere omiserint, Et nihilominus dictas stratas aptare teneantur termino per dictos D. officiales iuxta operis quantitatem limitando, sub eadem pena debite referendo.

DE EODEM.

Statuimus, quod conducentes aquam Mutiae, seu aliam aquam, teneantur, & debeat manutene-
re pontes lapideis, super omnibus stratis, uidelicet super strata Cremonensi, Placentina, de Fossadolto, Papiensi, Mediolanensi, & Monzafcha §. Super omnibus uero aliis stratis, uis, & accessibus, teneantur tenere, & manutene-
re pontes lapideos, siue ligneos bonos, & idoneos, pro equitando, & carterando, Et quicumque reperitus fuerit in huiusmodi locis, & partibus non habere huiusmodi Pontes, ut supra dictum est, aut minus idoneos habere uel fractos, condemnatur pro qualibet uice in libris tribus imperialium. §. Et nihilominus teneatur Pontem idoneum ut supra facere seu aptare infra terminum per dictos D. officiales limitandum sub pena praedicta.

DE EODEM.

Statuimus, ut strata, & uiae Communes Laudae manuteneantur, quod quilibet uolens excauare, seu purgare fossatum aliquod, iuxta aliquam stratum, teneatur & debeat, totam terram proicere in strata, excepta prima uangatura, quam proicere possit in campum, & si solummodo illud purgare uoluerit per uangaturam unam, terram ipsam proicere teneatur in stratum, & qui contrafecerit incurrat penam solidorum quadraginta imperialium qualibet uice.

DE NOTIFICATIONE

damni dati domino danda,

STatuimus, quod si damnum datum fuerit perin-
cisionem, uel extirpationem arborum, à solidis de
cent supra, quod fictabilis teneatur illud notificare
domino, infra quinque dies à die damni dati, idem
fit si damnum datum fuerit in qualibet alia re, in
qua domino interfit damnum datum non fuisse. §.
Idem facere teneatur massarius partarius, alioquin
ad eius damni restitutionem teneatur fictabilis, uel
massarius, sub cuius custodia, uel laborerio fuerit
terra, uel res, in qua damnum datum fuerit. §. Et
super damno dato credatur aduersus fictabilem uel
massarium sacramento domini. §. Super quantita-
te uero, feruetur statutum positum supra sub rubri-
ca de probationibus. §. Et de notificatione domino
data creditur fictabili, & massario cum iuramento
& uno teste fidedigno.

DE POENA INIURIANTIS

dominos officiales, accusatorem,
uel notarium.

STatuimus, quod si quis ausus fuerit, iniuriare ali-
quem, seu aliquos, ex supradictis D. officialibus,
dum eorum officium exercent, puniatur in libris
centum imperialium, quarum medietas applicetur
Regiæ Ducali Camerae, Altera uero medietas apli-
cetur communitati Laudæ. §. Si uero aliquem accu-
satores iniuriauerit in presentia dictorum D. offi-
cialium, uel alicuius eorum, puniatur in libris uin-
genti quinque imperialium applicandis ut supra.
§. Et eadem poena puniatur iniuriatus notarium of-

fici dictorum D. officialium, Ita tamen quod D. Præ-
tor Laudæ possit has poenas moderare iuxta qua-
litate facti, & personarum, eius arbitrio.

APPROBAUIT, & confirmauit, itaque &
inconcussa esse uoluit, & mandauit, ita ut eis con-
tradici, aut opponi nullo modo possit, Iniuungimus
propterea omnibus, & singulis, quibus spectat, ut
illa quod ad omnium notitiam uenire queant, pu-
blicari in locis debitis, & consuetis, deinde in archi-
uio Laudæ recondi, & reponi facere debeant, ac in-
violatè obseruari, his de quibus in precibus contra-
rium disponentibus non obstantibus, Quibus hac
in parte tantum derogamus. In quorum fidem præ-
fentes nostro sigillo munitas fieri, & registrari iussi-
mus. Dat. M. octauo Augusti. M. D. LXXII.
In calce G. Roccha cum sigillo Regio Ducali Ex-
cellentissimi Senatus pendenti, Diplomati more.

EDICTVM PVBLICATIONIS
STATVTORVM.

ESsendosi di ordine della Magnifica Cōmunita de Lodi, reformati, & stabiliti gli statuti uechii concernenti le cose delle uttualie, & danni dati, & altre cose, à beneficio & utilità publica, & essendosi detti ordini confirmati & approbati per l' Eccellentissimo Senato de Milano, Et uolendo il Magnifico de Luna & l'altra legge dottore il Signor Aluisio de Campo, regio & duca! podestà della suddetta Magnifica Città de Lodi, colui instando li Magnifici signori Præsidenti della suddetta Cōmunita, ancora in esecuzione della suddetta confirmatione che detti ordini si publicano, & uenghino à noticia d'ogni persona.

Per tanto in nome del prefato S. Podestà se da per la presente Crida, notitia ad ogniuno che da qui inanti i detti ordini se haueranno à offeruare nella presente Città de Lodi & sua iurisdictione, & detti ordini s'incominciaranno à metere in esecuzione à calende di Genaro proximo che uiene del. 1561. Certificando ogniuno che da qui à detto termine, detti ordini coa diligentia se imprimerano, acciò ogni persona ne possi hauere copia, & sapere la loro dispositione & continentia, & detti ordini confermati & sigillati con il sugello de sua R. & D. Maesta Catolica sono presso alli infraferiti Cancellieri de la suddetta Magnifica Cōmunita, acciò si possino uedere. Dat. Laudæ die sabbati. xvii. Octobris, 1562. sexta in ditione. Signata Aluisius de Campo prator, & subscripta Franciscus Quinterius Notarius & Cancellarius subscripsit. Adria-

nus

42
nus Pontirollus notarius publicus Laudæ & coadiutor Spectabilis D. Aluisii Zumali Cancellarii prefatæ Magnificæ Cōmunitatis subscripsit.

Postea uerò die Venens. xx. mensis Nouembris anni. 1561. in ditione sexta. Franciscus de Azate, & Io. Iacobus de Paganis publici Tubatores Communis Laudæ. Retulerūt mihi Francisco Quinterio notario publico Laudæ. Cancellario Magnificæ Cōmunitatis prefatæ ciuitatis Laudæ & etiam mihi Adriano Pontirolo pariter notario publico Laudæ & coadiutori Spectabilis D. Aluisii Zumali Cancellarii prefatæ Magnificæ Cōmunitatis Laudæ se ex parte prefati Magnifici & Clansimi. I. V. Doctoris D. Aluisii de Campo pratoris ut supra. Instantibus Magnificis D. Præsidentibus prefatæ Magnificæ Cōmunitatis Laudæ, die sabbati. xvii. dicti Mensis Octobris in Ciuitate Laudæ & diebus lune. xvi. in loco Casalis Pusterlengorum ac Martis. xvii. in loco Paulli & Mercurii. xviii. mensis prefatis Nouembris in loco Sancti Angeli Episcopatus Laudæ & in locis & horis confuentis mercati dictorum locorum sono Tubæ pramisso publicasse superscripta statuta prout habuerunt in mandatis. Rogantes &c.

Franciscus Quinterius notarius & Cancellarius ut supra dictam relationem fideliter recepit & se subscripsit.

Adrianus Pontirollus notarius & coadiutor ut supra. relationem ut supra factā fideliter recepit & se subscripsit.

24
Ego Io. Baptista Micolus eius & Notarius pu-
blicus Lauden. ac Notarius deputatus Archiuo
publico Cōmunis Laudē si dem facio supra scrip-
tos ordines, seu eorum copiam per Agentes Ma-
gnificæ Cōmunitatis prætaxe ciuitatis Laudē mi-
hi notario deputato ut supra consignata iussu, eoi-
sque ordines, seu statuta in prætaxto Archiuo iussu
se recondita iuxta formam literarum seu confirma-
tionis supra narrate, & in fidem propria manu
subscripsi. Signumquē meū Tabellionatus consu-
tum apposui.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

DECVRIONES. AD
ELECTIONVM

Gabriel Cademustus,
Paulus Mauritius Mozanica Comes.
Franciscus de Lau de Doctor.
Lancilottus Conradus Doctor.
Antonius Ricardus,
Io. Baptista de Episcopo,
Aurelius Saccus.
Octavianus Quinterius Causidicus.
Io. Baptista de Camolis.
Iacobus Antonius Villanus,
Ioannes Barnus.
Io. Angelus Vignatus Columnellus.
Christophorus Codatius,
Io. Augustinus Bononus,
Bartholomæus Conradus Doctor.
Io. Iacobus Muzanus.
Alexander Muzanus.
Hieronymus Vignatus.
Theodorus de Ponte.
Tiberius Azatus.
Alexander Fisiraga.
Paulus Emilius Sumaripa Doctor.
Antonius Fisiraga.
Antonius Maria de Laqua.
Stephanus Villanus, Coitatis Thesaurarius,
Brandimarus Fisiraga.
Io. Iacobus Cademustus.
Alexander Maldotus Doctor.
Io. Paulus Barnus.
Pertinatus Bononus,
Io. Baptista Summaripa.

ORDINEM SVARVM.
DESCRIPTI.

Io. Baptista Miculus Causidicus.
Franciscus Pontirollus.
Io. Baptista Sablus.
Alexander de Ello.
Ioannes à Canibus de Bisfate Eques.
Alexander Gauatius.
Maffæus Miculus.
Pomponius Ottolinus Doctor.
Iacobus Andreas Cagnola.
Ludouicus Bracchus Causidicus.
Io. Augustinus Vistarinus Capitaneus.
Io. Baptista Modegnanus Causidicus.
Hieronymus Catminatus.
Afcanus Modegnanus Doctor.
Mercurius Ottolinus.
Camillus Pontirollus Doctor, ordinū prædicto-
rum Compiler.
Ludouicus Berinzaghus.
Lancilottus Vistarinus.
Hieronymus Pellatus.
Octavianus Modœtia,
Ioannes Gauatius.
Barabos Maynerius.
Io. Baptista de Doffo.
Ioannes de Brauis.
Marcellus Verona Capitaneus.
Bartholomæus Bracchus.
Franciscus Boldonus.
Ferdinandus Vistarinus,
Fabricius Pellatus.
Andreas de Bafsis.
Erasmus Bisnatus.

IMPRESSI MEDIOLANI

Decreto Decurionum
Repub. Luden.

M. D. LXII. mense Decembri.

23.177

4.183608

НАУКОВА БИБЛИОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА